

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
Τμήμα Φιλολογίας

ΕΠΙΠΕΔΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

7^η ΔΙΑΛΕΞΗ
Π. ΓΑΚΗΣ
gakis@sch.gr

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

- Τι είναι η λέξη
- Πώς σχεδιάζεται ένα λεξικό;
- Προβλήματα ενός λεξικογράφου
(μονόγλωσσου ή δίγλωσσου λεξικού)
- Είδη λεξικών

Λεξική μονάδα

Στη Γλωσσολογία η λέξη αποτελεί ένα *γλωσσικό σημείο* (linguistic sign), που συνδέει, αυθαίρετα, μια ακουστική εικόνα με μια σημασία. Αποτελεί επίσης «μια μονάδα έκφρασης η οποία αναγνωρίζεται καθολικά και διαισθητικά από τους φυσικούς ομιλητές» (Κρύσταλ, 1997, σ. 236) μιας γλώσσας και η οποία στο γραπτό λόγο χωρίζεται με διάστημα από την προηγούμενη και επόμενη λέξη. Ωστόσο, ο γενικός αυτός ορισμός δεν είναι απόλυτα ικανοποιητικός, γιατί προκύπτουν προβλήματα εξαιτίας της διαφορετικής δομής των γλωσσών και της δυσκολίας προσδιορισμού των ορίων ή της υπόστασης μιας λέξης (Κρύσταλ, 1997). Για παράδειγμα, για τα ελληνικά ισχύει για λέξεις όπως π.χ. (το) τραπέζι, αλλά τι συμβαίνει με λέξεις όπως *πλυντήριο πιάτων*; Στη δεύτερη περίπτωση έχουμε μία ή δύο λέξεις; Και το άρθρο *το (τραπέζι)* αποτελεί λέξη ή όχι;

Για τους λόγους αυτούς, η σύγχρονη Λεξικολογία προτιμά να χρησιμοποιεί τον όρο λεξική μονάδα (lexical unit), ο οποίος μπορεί να ταυτίζεται με τη λέξη ως προς τη μορφή, αλλά και να την ξεπερνάει. Με αυτό το σκεπτικό, οι λεξικές μονάδες μπορεί να είναι μονολεκτικές ή μη μονολεκτικές (Zgusta, 1971). Οι μη μονολεκτικές λεξικές μονάδες μπορεί να είναι α) *ρηματικές*, όταν ο πυρήνας τους είναι ρήμα, π.χ. *την έπαθα, πουλάω αγριάδα*, β) *ονοματικές*, όταν ο πυρήνας τους είναι ένα ουσιαστικό, π.χ. *πλυντήριο πιάτων* και γ) *λεξικοσυντακτικές*, όταν λειτουργούν ως επιρρήματα, προθέσεις ή σύνδεσμοι, π.χ. *μια κι έξω, στην περίπτωση που* (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, 1986). Οι μη μονολεκτικές λεξικές μονάδες αποτελούν ιδιαίτερη περίπτωση κατά τη σύνταξη ενός λεξικού και χρειάζονται ειδικό, κατά περίπτωση, χειρισμό.

Πρέπει, τέλος, να επισημάνουμε ότι δεν έχουν όλες οι λέξεις μιας γλώσσας τον ίδιο ρόλο μέσα στο γλωσσικό σύστημα. Οι λέξεις διακρίνονται σε *λειτουργικές* (function words) και *λεξικές* (lexical words). Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν οι λέξεις που επιτελούν κυρίως ή εξολοκλήρου γραμματικό ρόλο, π.χ. τα άρθρα, οι αντωνυμίες, οι σύνδεσμοι, ενώ στη δεύτερη οι λέξεις που έχουν σημασιακό περιεχόμενο, είναι δηλαδή φορείς εννοιών (Κρύσταλ, 1997). Και οι δύο κατηγορίες, βέβαια, έχουν εξίσου θέση σε ένα λεξικό.

Ορισμός λεξικής μονάδας

- Από την άποψη της μορφολογικής κατασκευής της, μια λεξική μονάδα μπορεί να είναι **απλή** (simple) π.χ. νερό, ή **μη απλή**, δηλ. **με εσωτερική δομή**, π.χ. νερ-άκι, νερ-ουλός, νερ-ό-μυλος.
- Οι μη απλές λεξικές μονάδες μπορεί να είναι είτε **παράγωγες** (derived), δηλ. **προθηματοποιημένες** (prefixed) π.χ. καταγράφω, ή **επιθηματοποιημένες** (suffixed) π.χ. γραπ-τός) είτε **σύνθετες** (compound), π.χ. γραφ-ο-μηχανή.

Λεξική σημασία

Η Σημασιολογία είναι ο κλάδος της Γλωσσολογίας που ασχολείται κατεξοχήν με τη λεξική σημασία. Ο προσδιορισμός της λεξικής σημασίας αποτελεί το κύριο μέλημα του λεξικογράφου και το πιο δύσκολο έργο της Λεξικογραφίας. Και αυτό γιατί η ίδια η φύση της λεξικής σημασίας ορίζεται δύσκολα.

Ο Ladislav Zgusta (1971), ιστορικός γλωσσολόγος και πατέρας της σύγχρονης Λεξικογραφίας, αντιλαμβάνεται τρία βασικά συστατικά της λεξικής σημασίας: τη δήλωση (designation), τη συνδήλωση (connotation) και αυτό που ονομάζει εύρος χρήσης (range of application).

Λεξική σημασία (δήλωση)

Η δήλωση γίνεται αντιληπτή ως εξής: η λέξη (lexical unit) συνδέει μια έννοια (designatum) με ένα αντικείμενο³ του εξωγλωσσικού κόσμου (denotatum/referent), έτσι όπως το αντιλαμβάνονται οι ομιλητές μιας γλώσσας. Η σχέση ανάμεσα στη λέξη και το αντικείμενο αναφοράς (denotatum/referent) είναι αυθαίρετη: στην ουσία, η έννοια αποτελεί το συνδετικό τους κρίκο και το βασικό συστατικό της λεξικής σημασίας.

Ένα παράδειγμα μπορεί να διαφωτίσει την έννοια της δήλωσης: η λέξη *ποτήρι* αντιστοιχεί στη δήλωση «σκεύος με το οποίο πίνουμε υγρά» και μπορεί να αναφέρεται σε όλα τα αντικείμενα που επιτελούν αυτό το σκοπό, άσχετα από το υλικό, το σχήμα, το μέγεθος ή το χρώμα. Οποιοδήποτε σκεύος ανταποκρίνεται σε αυτά τα ουσιώδη χαρακτηριστικά αντιστοιχεί στην έννοια «ποτήρι».

Λεξική σημασία (συνδήλωση)

Κατά τον Zgusta, το δεύτερο συστατικό της λεξικής σημασίας είναι η *συνδήλωση* (connotation). Η συνδήλωση μπορεί να εκφράζει τα προσωπικά συναισθήματα του ομιλητή ή να αποτελεί υφολογική επιλογή, π.χ. «τρέχει» και «το βάζει στα πόδια».

Ενώ η επιλογή της πρώτης λέξης του παραδείγματος δηλώνει ουδετερότητα, η δεύτερη, ενώ περιγράφει την ίδια κίνηση, εκφράζει την άποψη του ομιλητή, καθώς υπονοεί φόβο ή δειλία. Η σωστή απόδοση της συνδήλωσης σε μια άλλη γλώσσα αποτελεί ακόμα μεγαλύτερο πρόβλημα για το λεξικογράφο δίγλωσσου λεξικού, καθώς ένα λάθος μπορεί να δημιουργήσει παρεξηγήσεις, αμηχανία ή σύγκρουση ανάμεσα σε ανθρώπους με διαφορετική πρώτη γλώσσα.

Λεξική σημασία (εύρος)

Το τρίτο συστατικό της λεξικής σημασίας κατά τον Zgusta, το εύρος χρήσης, αφορά την περίπτωση που δύο ή περισσότερες λέξεις έχουν την ίδια δήλωση και συνδήλωση, αλλά χρησιμοποιούνται για διαφορετικά αντικείμενα αναφοράς, π.χ. στην αγγλική γλώσσα οι λέξεις *stipend* (= μισθός δασκάλου ή κληρικού) και *salary* (= μισθός υπαλλήλου). Η γνώση του εύρους χρήσης μιας λέξης είναι ιδιαίτερα σημαντική για την κατάκτηση μιας ξένης γλώσσας, και για αυτό το λόγο ένα δίγλωσσο λεξικό θα πρέπει να δίνει πληροφορίες για τους υπάρχοντες περιορισμούς στη χρήση των λέξεων.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ;

- Πιστεύετε ότι υπάρχουν προβλήματα στον ορισμό της σημασίας;
- ΠΟΙΑ;

Λεξική σημασιολογία

- Τα πράγματα **δεν είναι πάντοτε τόσο εύκολα**, βέβαια, καθώς υπάρχουν και χρήσεις του λεξήματος όπως: Αυτός είναι μεγάλη γάτα! (=έξυπνος άνθρωπος).
- Επίσης, λέξεις όπως **καραφλός**, **γκριζομάλλης** ή **σταρ** **δεν έχουν ξεκάθαρα όρια**: λ.χ.
 - πόσες τρίχες πρέπει να λείπουν από το κεφάλι κάποιου, για να τον χαρακτηρίσουμε **καραφλό**, ή
 - πόσο γκριζο πρέπει να υπάρχει στα μαλλιά του, για να τον πούμε **γκριζομάλλη**;
 - Πόσο διάσημος ή αναγνωρίσιμος πρέπει να είναι κάποιος για να τον χαρακτηρίσουμε **σταρ**

Κι άλλα προβλήματα...

- καρέκλα [ΛΚΝ]: «είδος επίπλου, κάθισμα για ένα άτομο, με ράχη αλλά χωρίς βραχίονες για τα χέρια, που στηρίζεται κατά κανόνα σε τέσσερα πόδια».

Προτυπικότητα/πρωτοτυπικότητα (prototypicality)

- Σύμφωνα με τη **θεωρία της προτυπικότητας/πρωτοτυπικότητας**, μόνο **λίγες** λέξεις ανήκουν σε κατηγορίες με **σαφή όρια** και περιγράφονται με **ιδιότητες** που αποτελούν **αναγκαίες** και **ικανές** συνθήκες. Πρόκειται μάλιστα κυρίως **για όρους** από **επιστημονικούς χώρους** (τρίγωνο, θηλαστικό).
- Αντίθετα, οι **περισσότερες** λέξεις αντιστοιχούν σε κατηγορίες με **ασαφή ή δυσδιάκριτα όρια**, τα μέλη των οποίων **δεν** ικανοποιούν τα **ίδια κριτήρια**, είτε γιατί εμφανίζουν απλώς **οικογενειακές ομοιότητες**, είτε γιατί κάποια είναι πιο **τυπικά** (πιο χαρακτηριστικά) της **κατηγορίας** και άλλα λιγότερο **κεντρικά** και πιο **περιθωριακά**.

ΟΡΙΣΜΟΣ

- Ποια η σημασία της λέξης 'παιχνίδι';

Προτυπικότητα/πρωτοτυπικότητα (prototypicality)

- Π.χ. η λέξη *παιχνίδι* αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα οικογενειακής ομοιότητας: ενώ οι δραστηριότητες που ονομάζουμε *παιχνίδια* εμφανίζουν ιδιότητες όπως «για διασκέδαση», «κάποιος κερδίζει και κάποιος χάνει», «εμπλέκονται περισσότερα του ενός άτομα» κλπ., οι **ιδιότητες αυτές δεν χαρακτηρίζουν ως σύνολο όλα τα παιχνίδια**, αλλά κάποια/ες ιδιότητα/ες τα συνδέουν ανά δύο ή περισσότερα μεταξύ τους.
- Η θεωρία αναγνωρίζει **διαφορετικές ιδιότητες** κατά **επίπεδο κατηγοριοποίησης** (βάσει της γενικότητας/περιεκτικότητας των κατηγοριών) και αποδίδει **ιδιαίτερο βάρος στην κατηγορία βασικού επιπέδου**: λ.χ. το «**έπιπλο**» (υπερκείμενο επίπεδο) είναι **γενικότερη/περιεκτικότερη** κατηγορία από το «**τραπέζι**» (**βασικό επίπεδο**), που είναι γενικότερη από την κατηγορία «**τραπέζι του μπριτζ**» (υποκείμενο επίπεδο).

ΕΠΙΠΕΔΟ ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ

- . ΤΟ «**Έπιπλο**» (υπερκείμενο επίπεδο)
- «**τραπέζι**» (**βασικό επίπεδο**),
- «**τραπέζι του μπριτζ**» (υποκείμενο επίπεδο).

ΟΡΙΣΜΟΣ

- Ορίστε την έννοια *εργένης*

Προτυπικότητα/πρωτοτυπικότητα (prototypicality)

- Στην **καθαρά γλωσσολογική έρευνα**, το κλασικό παράδειγμα προτυπικής κατηγορίας είναι το **εργένης**, του οποίου ο παραδοσιακός ορισμός (ΕΝΗΛΙΚΟΣ - ΑΝΔΡΑΣ - ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΠΑΝΤΡΕΥΤΕΙ ΠΟΤΕ) θα επέτρεπε να θεωρηθούν μέλη της κατηγορίας «εργένης» άτομα όπως ένας καθολικός παπάς, ένας εξηντάχρονος ομοφυλόφιλος, ένας δεκαεννιάχρονος νεαρός, στους οποίους όμως η γλωσσική κοινότητα **δεν θα αναφερόταν ως εργένηδες**.

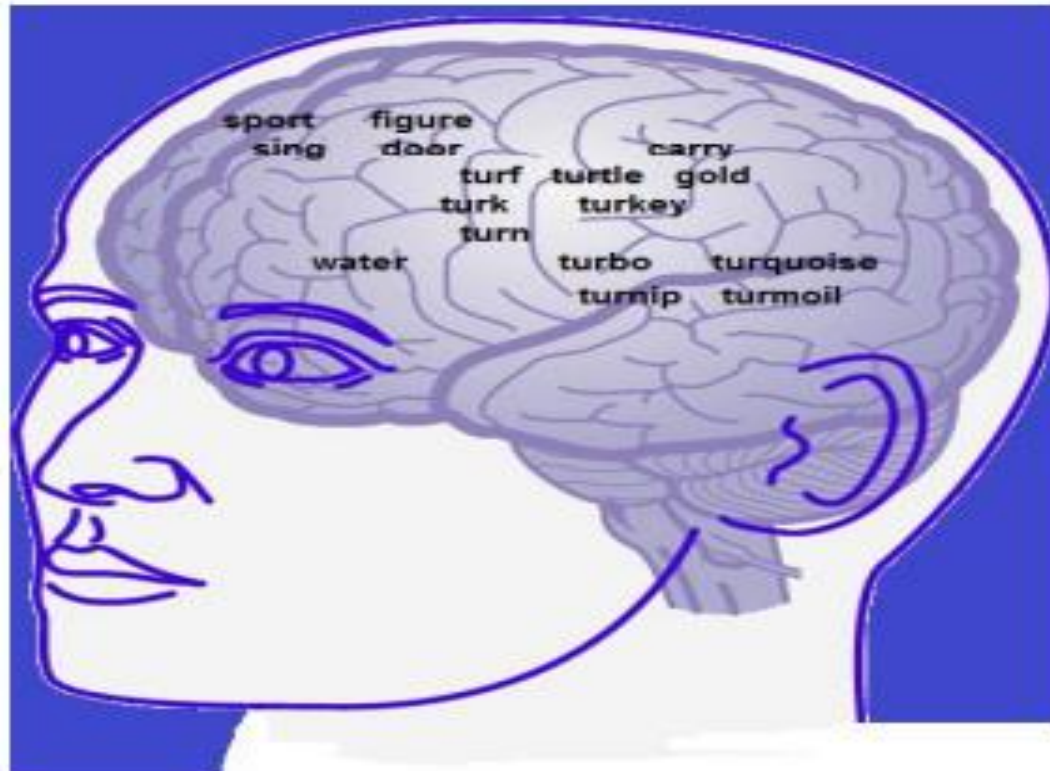
Λεξική Σημασιολογία

- Η σημασία των λέξεων αποτελεί μέρος του **νοητικού λεξικού** (mental lexicon).
- Στο νοητικό λεξικό αποθηκεύονται οι λέξεις που γνωρίζουμε, σε μορφή καταχωρήσεων ως λημμάτων.

✓ θυμηθείτε:

Γνώση της γλώσσας = **γνώση των λέξεων**
(**νοητικό λεξικό**) + **γνώση των κανόνων**
συνδυασμού των γλωσσικών μονάδων (**νοητική**
γραμματική).

Το Νοητικό Λεξικό

Οργάνωση του Νοητικού

- Θα μπορούσε να είναι
- **ανοργάνωτο**
(ένας σάκος γεμάτος με λέξεις)
ή **οργανωμένο**
ανάλογα με
διάφορα κριτήρια

Νοητικό Λεξικό

- Το κάθε λήμμα στο νοητικό λεξικό περιέχει τις γραμματικές πληροφορίες που είναι απαραίτητες για να το χρησιμοποιήσουμε σε μια πρόταση:
 - Φωνολογική αναπαράσταση
 - Μορφολογικά χαρακτηριστικά (π.χ. γένος)
 - Συντακτική κατηγορία και πλαίσιο υποκατηγοριοποίησης (με τι συντάσσεται)
 - Σημασιολογικά χαρακτηριστικά
 - Ορθογραφία, εφόσον είμαστε εγγράμματοι

Πώς είναι οργανωμένο το Νοητικό Λεξικό;

- Λέξη: **συνδυασμός ήχου - σημασίας**
- Το ΝΛ μπορεί να είναι οργανωμένο με βάση:
 1. Τον ήχο – **φωνολογική ομοιότητα**
 - ✓ αρχίζουν με το ίδιο φώνημα: αγόρι, αχλάδι, αγρότης, αφρός ...έλατο, αίμα, επάνω, έρανος • τελειώνουν με το ίδιο φώνημα: μεγάλος, μικρός, έδαφος, αμέσως
 2. Τη σημασία – **σημασιολογική ομοιότητα**
 - ✓ μπανάνα, μήλο, αχλάδι, προτοκάλι...

Πώς είναι οργανωμένο το Νοητικό Λεξικό;

○ Άλλοι πιθανοί παράγοντες:

1. **ηλικία** κατά την οποία κατακτήθηκε η κάθε λέξη
2. **συχνότητα** χρήσης
3. γραμματική **κατηγορία**
4. **ορθογραφία** (σε αντίθεση με τον ήχο)

ΣΗΜΑΣΙΑΚΕΣ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ

Σημασιακές ιδιότητες

- Η **σημασία** των λέξεων μπορεί να προσδιοριστεί με βάση **σημασιακές ιδιότητες** (σημασιακά χαρακτηριστικά).
- Δηλαδή, **αναλύουμε** τη σημασία των λέξεων σε **επιμέρους συστατικά**.
- Το **ίδιο** συστατικό μπορεί να αποτελεί **μέρος** της σημασίας **διαφορετικών λέξεων**.

Σημασιακές ιδιότητες

- Π.χ. η σημασιακή ιδιότητα «θηλυκό» ορίζει μερικώς τα ακόλουθα ονόματα:
 - λέαινα, γάτα, φάλαινα
 - θεία, γιαγιά, κόρη
 - γυναίκα, κορίτσι, κοπέλα
 - φοιτήτρια, καθηγήτρια, νοσοκόμα
- Η ίδια σημασιακή ιδιότητα απαντά και σε λέξεις άλλων συντακτικών κατηγοριών:
 - κορίτσι (O)
 - θηλάζω (P)
 - έγκυος (E)

Σημασιακές ιδιότητες

- Οι ακόλουθες λέξεις μοιράζονται την ιδιότητα «**θηλυκό**» αλλά **διαφέρουν** ως προς την **απουσία/παρουσία** της σημασιακής ιδιότητας «**άνθρωπος**»:
 - λέαινα, ελαφίνα, γάτα
 - θεία, γιαγιά, κόρη

Σημασιακές ιδιότητες

- Η **παρουσία/απουσία** του χαρακτηριστικού «άνθρωπος» μας χρειάζεται για να **ορίσουμε** και άλλες **λέξεις**, όπως π.χ.:
 - καθηγητής, γιατρός, εργένης, κοσμήτορας
 - ιππόκαμπος, χταπόδι, σκύλος, αετός
- Η **παρουσία/απουσία** του χαρακτηριστικού «έμψυχο» μας χρειάζεται για να διακρίνουμε μεταξύ τους ομάδες **λέξεων** όπως:
 - άνθρωπος, ιππόκαμπος, αετός
 - ντουλάπα, έδρανο, υπολογιστής

Σημασιακές ιδιότητες

- Σημασιακά χαρακτηριστικά δεν έχουν μόνο τα ονόματα, αλλά **και τα ρήματα**.
- Π.χ. πολλά ρήματα περιέχουν στη σημασία τους:
 - την ιδιότητα «*αίσθηση*» (βλέπω, ακούω, αγγίζω),
 - άλλα την ιδιότητα «*επαφή*» (αγγίζω, χαιδεύω, πιάνω, ακουμπάω),
 - άλλα την ιδιότητα «*κίνηση*» (τρέχω, περπατώ, μεταβαίνω)
 - κ.ο.κ.

Σημασιακές ιδιότητες ρημάτων

- Πολλά ρήματα περιέχουν στη σημασία τους την ιδιότητα «*πρόκληση κατάστασης*»:
 - *σκουραίνω* (κάνω κάτι (πιο) σκούρο)
 - *σκοτώνω* (προκαλώ το θάνατο)
 - *ομορφαίνω* (κάνω κάτι (πιο) όμορφο)
- Άλλες σημασιακές ιδιότητες ρημάτων:
 - **κίνηση** (στα ρήματα φέρνω, πέφτω, σιγοπερπατώ, τρέχω)
 - **επαφή** (φιλώ, αγγίζω, χαστουκίζω)
 - **αίσθηση** (βλέπω, ακούω, νιώθω)

Σημασιακές ιδιότητες ονομάτων

- Στο πεδίο των ονομάτων, το χαρακτηριστικό [+/-- **αριθμήσιμο**] αποδίδει τη **διαφορά ανάμεσα στις σημασίες λέξεων** όπως π.χ. σκύλος και ρύζι.
- Τα αριθμήσιμα ονόματα αναφέρονται σε αντικείμενα που **μπορούν να αριθμηθούν** (π.χ. *μία πατάτα, δύο σκύλοι, κλπ*).
- Ονόματα που αναφέρονται σε αντικείμενα που **δεν αριθμούνται αλλά μετριοούνται** (π.χ. *δύο κιλά ρύζι, δύο φλιτζάνια γάλα*) ονομάζονται μετρήσιμα.

Σημασιακές ιδιότητες ονομάτων

- Τα **αριθμήσιμα** ονόματα μπορούν να προσδιοριστούν από το **ποσοδεικτικό πολλοί--ές--ά**, αλλά **όχι από το ποσοδεικτικό πολύ**.
- Το αντίθετο ισχύει για τα μετρήσιμα ονόματα:
 - Έχω **δύο** σκύλους./ * Έχω **δύο** ρύζια.
 - Έχω **πολλούς** σκύλους./ * Έχω **πολλά** ρύζια.
 - * Έχω **πολύ** σκύλους. / Έχω **πολύ** ρύζι.

Σημασιακές ιδιότητες

- Οι σημασιακές ιδιότητες είναι ένας **τρόπος** να **αναλύσουμε** τη σημασία των λέξεων.
- Στόχος: να βρεθεί ένα σύνολο σημασιακών **ιδιοτήτων αναγκαίων** και **επαρκών** (necessary and sufficient) για την περιγραφή της σημασίας **όλων των λέξεων** (περιεχομένου) σε όλες τις γλώσσες.

Σημασιακά χαρακτηριστικά

- Αναπαριστούμε τις σημασιακές ιδιότητες χρησιμοποιώντας σημασιακά χαρακτηριστικά, δηλώνοντας την παρουσία / απουσία τους με τα σύμβολα + και – αντίστοιχα.
- Ο τρόπος αυτός απεικόνισης απηχεί την επιρροή της φωνολογικής ανάλυσης των φθόγγων σε φωνητικά χαρακτηριστικά.
 - [p]: +άηχο, +χειλικό, +κλειστό
 - [b]: --άηχο, +χειλικό, +κλειστό

ΕΡΩΤΗΣΗ

- Πώς ξέρουμε ότι υπάρχει νοητικό λεξικό;
- Πώς είμαστε σίγουροι ότι υπάρχουν σημασιακά χαρακτηριστικά;

Σημασιακές ιδιότητες

- Ένδειξη για την **ύπαρξη** των σημασιακών **ιδιοτήτων** στις **νοητικές αναπαραστάσεις** των λέξεων (νοητικό λεξικό) παρέχουν **οι παραδρομές ομιλίας**:
 - όταν μάτωσαν ~~τα~~ ~~ούλα~~ ~~μου~~ τα δόντια μου
 - ήρθε ~~πολύ~~ ~~αργά~~ πολύ νωρίς
 - της πληρώνει ~~διατροφή~~ ενοίκιο
- Οι **εσφαλμένες** αντικαταστάσεις βασίζονται στην **ύπαρξη κοινής σημασιακής ιδιότητας** μεταξύ της λέξης- στόχου και της παραγόμενης λέξης.

Σημασιακά χαρακτηριστικά

- Παράδειγματα (μερικής) ανάλυσης σε σημασιακά χαρακτηριστικά:
 - γυναίκα: +θηλυκό, +άνθρωπος, -νεαρό, ...
 - πατέρας: -θηλυκό, +άνθρωπος, +γονέας...
 - αγελάδα: +θηλυκό, -άνθρωπος, -νεαρό, ...
 - καταδιώκω: +κίνηση, +γρήγορο, +σκοπίμο, ...

ΑΝΑΦΟΡΙΚΗ – ΕΚΦΡΑΣΤΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ

Υποκατηγοριοποιήσεις σημασίας: αναφορική vs εκφραστική σημασία

- Η αναφορική, περιγραφική ή γνωστική σημασία έχει να κάνει με **το αντίκρισμά** της στην **εξωγλωσσική** πραγματικότητα, με τον τρόπο δηλαδή που η γλώσσα αναφέρεται σε ή περιγράφει οντότητες (entities), φαινόμενα, καταστάσεις κ.ο.κ.
- Η εκφραστική ή συναισθηματική σημασία αποκαλύπτει τη **στάση του χρήστη** της απέναντι σε αυτό που δηλώνει η λέξη (π.χ. η λέξη **μπάτσος** υποδηλώνει μια αρνητική αξιολόγηση του επαγγέλματος του αστυνομικού από τον ομιλητή)

ΑΛΛΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

- Με εκφραστική ή συναισθηματική σημασία

Δήλωση (denotation) vs αναφορά (anaphora)

- Οι όροι *δήλωση* και *αναφορά* συνήθως εξετάζονται σε συσχέτιση μεταξύ τους, καθώς και οι δύο αφορούν τη σχέση του γλωσσικού σημείου με τον εξωτερικό κόσμο.
- Αυτό που τις διαφοροποιεί κατά τι είναι ότι μόνο η *αναφορά* αφορά τη σχέση ενός γλωσσικού σημείου με ό,τι αυτό εκπροσωπεί όταν χρησιμοποιείται από την ομιλήτρια σε κάποια εκφώνηση (π.χ. μητέρα: ο θηλυκός γονέας).
- Η *δήλωση*, αντίθετα, αφορά τη σχέση γλώσσας και κόσμου ανεξάρτητα από συγκεκριμένες περιπτώσεις χρήσης της γλώσσας στην επικοινωνία, όχι «παρόντα» αλλά πιθανά αντικείμενα αναφοράς (referents).

Συνδήλωση (connotation)

- Συχνά τα παραδείγματα **συνδήλωσης** αφορούν **πολιτισμικά** τοποθετημένες **έννοιες**, όπως, π.χ., **γεροντοπαλίκαρα** ή **γεροντοκόρη**. **Δε σημαίνουν απλώς 'μεσήλικας/η που (ενώ θα μπορούσε) δεν έχει παντρευτεί'**, περιεχόμενο που αντιστοιχεί στη δήλωσή τους, οι όροι αυτοί έχουν **απαξιώτικές συνδηλώσεις** (που κυμαίνονται από 'στρυφνό και ανεπιθύμητο άτομο' ως '**κοινωνικό απόβλητο**', ανάλογα με την κοινότητα πρακτικής). Έτσι, **δεν μπορούμε να αναφερθούμε ουδέτερα σε ένα ανύπαντρο άτομο μέσης ηλικίας** με τον όρο **γεροντοπαλίκαρα** - ακόμη λιγότερο δε με τον όρο **γεροντοκόρη**-, χωρίς να μεταδώσουμε τις σχετικές συνδηλώσεις τους.
- Επίσης, ενώ η **αναφορική σημασία της έκφρασης μητέρα** είναι 'θηλυκός γονέας', οι **συνδηλώσεις** της είναι, μεταξύ άλλων, '**φροντίδα**', '**στοργή**', '**αγάπη**', '**προστασία**', '**θαλπωρή**', '**αυτοθυσία**' κ.λπ., τα οποία αντιστοιχούν στο **στερεότυπο της μητέρας** (το οποίο επικαλούμαστε στην έκφραση μου *στάθηκε σαν μητέρα*).
- Συνεπώς, οι **συνδηλώσεις** μιας γλωσσικής έκφρασης περιλαμβάνουν **όχι** μόνο τις **φυσικές** αλλά και τις **κοινωνικές και ψυχολογικές ιδιότητες** οι οποίες αποδίδονται σε συγκεκριμένες έννοιες, και συνδέονται με τη λεγόμενη «**εξωσυστημική**», «**εξωγλωσσική σημασία**».

Συνδηλώση (connotation)

- Καθώς οι ατομικές και κοινωνικές παραδοχές διαφέρουν από εποχή σε εποχή, οι συνδηλώσεις είναι ρευστές και επιρρεπείς σε αλλαγές που είναι απόρροια της σχέσης γλώσσας και κοινωνίας.
- Έτσι, οι συνδηλώσεις μιας έκφρασης εξαρτώνται από εφήμερα κοινωνικά πρότυπα ως προς, π.χ., το σωματότυπο, έτσι ώστε στην ελληνική το στρουμπουλός-ή-ό είχε κάποτε μάλλον θετικές, ενώ σήμερα μάλλον αρνητικές συνδηλώσεις, παρότι χρησιμοποιείται ακόμη ευφημιστικά αντί του στιγματισμένου χοντρός-ή-ό (ή του λιγότερο στιγματισμένου παχύς-ιά-ύ).
- Οι όροι με αρνητικές συνδηλώσεις υπόκεινται συχνά στη διαδικασία του ευφημισμού, κατά την οποία αντικαθίστανται από εκφράσεις που έχουν την ίδια περίπου δήλωση αλλά όχι και τις ίδιες συνδηλώσεις

Σχέσεις μεταξύ λεξημάτων

- Οι λέξεις – τα σημεία του γλωσσικού κώδικα – είναι **αυθαίρετες** συζεύξεις σημαίνοντος (μορφής) και σημαινομένου (σημασίας).
- Οι λέξεις σχετίζονται με άλλες λέξεις **βάσει της ομοιότητας και αντίθεσης** ως προς τη σημασία: τα –ώνυμα.
 - ✓ Πρβλ τις παραδειγματικές σχέσεις (δομισμός): **σχέσεις ομοιότητας και αντίθεσης** με άλλα σημεία, οι οποίες αναδεικνύουν τη λειτουργία των σημείων και τη δομή του κώδικα.

Συναγωγή

- Αντίθετα, **τα συνομιλιακά υπονοήματα** δεν προκύπτουν λόγω συγκεκριμένων εκφράσεων αλλά **λόγω συνομιλιακών αξιωμάτων** (π.χ., να εκφράζεσαι με σαφήνεια, να μη λες λιγότερα ή περισσότερα από όσα χρειάζεται, να είναι η συνεισφορά σου συναφής στο θέμα της συζήτησης) που υποστυλώνουν μια βασική συνομιλιακή αρχή, **την Αρχή της Συνεργασίας** (Grice 1975).
- Σύμφωνα με αυτή, **η χαρακτηριστική ελλειπτικότητα της ανθρώπινης συνομιλίας** μπορεί να εξηγηθεί μόνο αν υποθέσουμε ότι οι συνομιλούντες έχουν αμοιβαίο στόχο τους να συνεργαστούν. Παράλληλα, οι ομιλητές ενδέχεται να **εκμεταλλευτούν αυτή την άγραφη σύμβαση** για να υπονοήσουν περισσότερα από όσα λένε ρητά, όπως:

(2) A: Έμαθα ότι χτες φάγατε καλά και περάσατε υπέροχα.
B: Ναι, το φαγητό ήταν πολύ καλό.
- Στο (2) η απάντηση της B δεν απαντά παρά μόνο εν μέρει στην ερώτηση του A και δημιουργεί χαρακτηριστικά το συνομιλιακό **υπονόημα** ότι, ενώ το φαγητό ήταν καλό, **δεν διασκέδασαν** ή, τουλάχιστον, ότι **δεν πέρασαν «υπέροχα»**.
- Από τα παραπάνω συμπεραίνουμε ότι η **συναγωγή** είναι διεργασία **κομβικής σημασίας** για τη διαδικασία σημασιοδότησης των γλωσσικών εκφράσεων.

Πολυσημία

Στα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο λεξικογράφος όσον αφορά τη σημασιολογική ανάλυση συγκαταλέγονται η πολυσημία και η ομωνυμία των λέξεων.

Η έννοια της *πολυσημίας* των λέξεων γίνεται εύκολα κατανοητή και δε χρειάζεται να είναι κάποιος ειδικός για να παρατηρήσει ότι είναι ο κανόνας για τις λέξεις μιας γλώσσας. Η σημασία που μπορεί να έχουν οι λεξικές λέξεις είναι δύο ειδών: «δυνάμει» ή κεντρική σημασία (potential – central meaning) και επίκαιρη ή μεταφορική (actual – transferred meaning). Η πρώτη είναι η βασική σημασία της λέξης «από μόνη της», π.χ. *ποτήρι*, ενώ η δεύτερη, η σημασία που αποκτά η λέξη μέσα στα κάθε φορά συμφραζόμενα και ανάλογα με τις σχέσεις που δημιουργεί με τις άλλες λέξεις (Περάκης, 1994), π.χ. *(είναι) γερό ποτήρι*. Ο Zgusta προτείνει τη διάκριση σε βασική σημασία (basic sense), άμεση ή κυρίαρχη (direct sense) και μεταφορική (transferred sense). Ονομάζει βασική τη σημασία από την οποία προέρχονται όλες οι άλλες. Αυτή συνήθως εντοπίζεται με λογικά ή ιστορικά κριτήρια. Άμεση σημασία είναι η πιο διαδεδομένη, αυτή που έρχεται πρώτη στο μυαλό των ομιλητών μιας γλώσσας. Τέλος, η μεταφορική σημασία προκύπτει από τη βασική σημασία, συνήθως με την επίδραση συνδηλώσεων, σχημάτων λόγου, την ανάπτυξη της τεχνικής ορολογίας και την ανάγκη να αποδοθούν έννοιες εισαγόμενες στη γλώσσα από άλλους πολιτισμούς (Zgusta, 1971).

Πολυσημία

Η πολυσημία των λέξεων θέτει στον λεξικογράφο το ερώτημα του τρόπου παράθεσης των σημασιών μιας λέξης. Η γνώμη κάποιων λεξικογράφων ότι κάθε σημασία πρέπει να καταγράφεται χωριστά θεωρείται από την πλειοψηφία πρακτικά ανέφικτη. Σύμφωνα με την ισχύουσα άποψη, η κάθε πολύσημη λέξη πρέπει να λημματογραφείται μόνο μία φορά και κατόπιν να καταγράφονται όλες οι σημασίες της (Περάκης, 1994). Ειδικά για τον λεξικογράφο ενός δίγλωσσου λεξικού, όπως και για αυτόν που μαθαίνει μια ξένη γλώσσα, η πολυσημία δημιουργεί ιδιαίτερα προβλήματα, καθώς πολλές φορές οι σημασίες μιας λέξης στη μία γλώσσα πρέπει να αποδοθούν με διαφορετικές λέξεις της δεύτερης.

Ομωνυμία

Το δεύτερο πρόβλημα του λεξικογράφου είναι η *ομωνυμία*. Οι ομώνυμες λέξεις μπορεί να ταυτίζονται στον ήχο (*φωνητικά ομώνυμα*) και στη γραφή (*γραφηματικά ομώνυμα*), π.χ. *απορία* (= ερώτηση), *απορία* (= φτώχεια) ή να συμπίπτουν στον ήχο και να διαφέρουν στη γραφή, π.χ. *ψηλός* (= που έχει μεγάλο ύψος) και *ψιλός* (= λεπτός). Και στις δύο περιπτώσεις διαφέρουν στη λεξική σημασία.

Ένα θεωρητικό πρόβλημα που προκύπτει στη Γλωσσολογία είναι η διάκριση ανάμεσα στην πολυσημία και την ομωνυμία. Αυτό συμβαίνει όταν, λόγω της εξέλιξης των σημασιών των λέξεων, είναι δύσκολο να ξεχωρίσει κανείς πότε έχουμε ομωνυμία και πότε μια διαφορετική σημασία. Παρόλο που έχουν προταθεί κριτήρια όπως η ετυμολογία και η προσεκτική εξέταση των σημασιών, το πρόβλημα δεν έχει βρει ακόμα την οριστική του απάντηση (Landau, 2001; Zgusta, 1971).

Η λεξικολογία είναι :

- **Περιγραφική**, όταν περιγράφει συγχρονικά το λεξιλόγιο μιας γλώσσας (μονοσημία, πολυσημία, ομωνυμία, ιδιωτισμοί, σύνθεση-παραγωγή, συνωνυμικά-αντωνυμικά πεδία)
- **Ιστορική**, όταν εξετάζει διαδοχικά το λεξιλόγιο (ετυμολογία)
- **Εφαρμοσμένη**, όταν ασχολείται με τη συστηματική διδασκαλία του λεξιλογίου πρώτης ή δεύτερης γλώσσας

Λεξικολογία και συναφείς επιστήμες

- **Λεξικολογία** : ασχολείται με τα λεξικά **μορφήματα**
- **Λεξικογραφία** : κλάδος που ασχολείται θεωρητικά και πρακτικά με τη **σύνταξη λεξικών**
- **Σημειολογία** : μελέτη κωδίκων **σημείων**
- **Σημασιολογία** : μελέτη **σημαινομένου**

Ορισμοί

- «Το πρώτον βιβλίων εκάστου έθνους είναι της γλώσσας του το λεξικόν» Αδαμάντιος Κοραής
- Τα λεξικά είναι **καταγραφές** του λεξικού **αποθέματος** της κάθε γλώσσας.
- **Αλφαβητική παράθεση** με τη μορφή λημμάτων που αντιστοιχούν στα **ΛΕΞΗΜΑΤΑ**
- Ο κλάδος της γλωσσολογίας που ασχολείται με τα **επιστημονικά ζητήματα** που αφορούν τα **λεξικά**, τα **λήμματα** και όλα τα τυπικά και ουσιαστικά τους χαρακτηριστικά είναι η **λεξικογραφία**.
- Η Λεξικογραφία είναι ένας αναπτυσσόμενος κλάδος, μ' ένα **πρακτικό μέρος** (τη σύνταξη λεξικών) και ένα **θεωρητικό μέρος** (την έρευνα για τα λεξικά).
- Λεξικογραφία: επαγγελματική δραστηριότητα και ακαδημαϊκός τομέας που ασχολείται με λεξικά και άλλα έργα αναφοράς.

Ορισμοί

Περί της ανεξαρτησίας ή μη της λεξικογραφίας...

- Κλάδος της **εφαρμοσμένης γλωσσολογίας**, ο οποίος συνίσταται στην παρατήρηση, συλλογή, επιλογή και περιγραφή μονάδων από το απόθεμα λέξεων και λεξικών συνδυασμών σε μια ή περισσότερες γλώσσες. [...] Περιλαμβάνει επίσης την ανάπτυξη και την **περιγραφή θεωριών και μεθόδων** ως βάση αυτής της δραστηριότητας. (Svensén)
- Λεξικογραφία **ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ** μια επιστήμη, μια τέχνη, κομμάτι της γλωσσολογίας και της εφαρμοσμένης λεξικολογίας.
- Λεξικογραφία **ΕΙΝΑΙ** μια πρακτική διαδικασία ή «πολιτισμική πρακτική» που μπορεί να υπολογιστεί, να αναλυθεί, να ελεγχθεί, να υλοποιηθεί, να εξεταστεί και να διδαχθεί, η οποία στοχεύει στην παραγωγή λεξικών, για να ικανοποιήσει τις ανάγκες αναφοράς των χρηστών του. (Wiegand)

Ο λεξικογράφος

Ο σύγχρονος λεξικογράφος πρέπει να γνωρίζει:

(α) οικονομικά

(β) τεχνολογία

(γ) μάνατζμεντ

(δ) γλωσσολογία

(ε) γενικότερη επιστημονική κατάρτιση

(στ) λεξικογραφία

Λεξικογραφική πράξη

Βάσει της εμπειρικής γνώσης από την ιστορία των λεξικών

- ❖ πόσο και τι είδους υλικό θα πρέπει να συμπεριληφθεί·
- ❖ πώς θα πρέπει να συλλεχθεί το υλικό από τις πηγές και να
- ❖ ταξινομηθεί σε λήμματα·
- ❖ πώς θα πρέπει να εξηγούνται οι σημασίες των λέξεων·
- ❖ πώς θα πρέπει να διακρίνονται οι διάφορες σημασίες τους
- ❖ πώς θα πρέπει να δηλώνεται η προφορά·

Λεξικογραφική πράξη

Τι είναι το λεξικό;

“Λεξικό είναι ένας συστηματικά
καταρτισμένος **κατάλογος**
κοινωνικοποιημένων γλωσσικών τύπων οι
οποίοι **αντλούνται** μέσα από τις γλωσσικές
συνήθειες μιας συγκεκριμένης γλωσσικής
κοινότητας και έχουν **σχολιασθεί** από το
συγγραφέα [του λεξικού] με τέτοιο τρόπο
ώστε ένας **ικανός αναγνώστης να μπορεί να**
καταλάβει τη σημασία ... κάθε τύπου και να
πληροφορηθεί για τον τρόπο με τον οποίο
λειτουργεί ο τύπος αυτός στην κοινότητά
του”.

Zgusta (1971)

Λεξικό

Ο Littré δίνει τον εξής ορισμό: λεξικό είναι συλλογή λέξεων μιας **γλώσσας**, **όρων** της επιστήμης, της **τέχνης**, κατά **αλφαβητική σειρά ή όχι**, με τη σημασία τους.

Ο Webster στο *Third New International Dictionary* δίνει έναν πιο εκτενή ορισμό, αλλά σχεδόν παρόμοιο: **Λεξικό είναι** η αναφορά **βιβλίου** που περιέχει **λέξεις** συνήθως **αλφαβητικά** με πληροφορίες για τις **μορφές** τους, την προφορά τους, τις **λειτουργίες** τους, τις **ετυμολογίες** τους, τις **σημασίες** τους και τις **συστηματικές** και **ιδιωματικές** χρήσεις τους.

Λεξικό

- Ο Matoré (1968: 20) θεωρεί όλους τους ορισμούς των λεξικών ελάχιστα ικανοποιητικούς. Ο μόνος που τον ικανοποιεί είναι αυτός του *Oxford English Dictionary* (*OED*):

Το λεξικό είναι ένα βιβλίο με λέξεις μιας γλώσσας (ή κάποιες ειδικές ομάδες της) που παραθέτει την **ορθογραφία** τους, την **προφορά** τους, τη **σημασία** και **χρήση**, τα **συνώνυμά** τους, την **προέλευση** και **ιστορία**, ή τέλος πάντων και κάποια χαρακτηριστικά όπως: οι λέξεις να είναι **ταξινομημένες** με κάποια καθορισμένη σειρά, τώρα, στις περισσότερες γλώσσες, αλφαβητικά. Στα δε εκτενέστερα λεξικά η παρεχόμενη πληροφορία **διανθίζεται** με **παραθέματα** (αποσπάσματα) από τη φιλολογία.

Λεξικό

- Ο Μπαμπινιώτης ορίζει το ΛΕΞΙΚΟ ως ένα ολοκληρωμένο και συστηματικό έργο το οποίο συγκεντρώνει, κατ' αλφαβητική σειρά, τις λέξεις μιας γλώσσας. Το λεξικό παρέχει ποικίλες πληροφορίες π.χ. **ερμηνευτικές, ετυμολογικές, ορθογραφικές, γραμματικές, συντακτικές.**
- Είναι βέβαια **παράλογο** να περιμένει κανείς ένα γενικό λεξικό να παρέχει έναν ορισμό του *λεξικού* που θα ικανοποιεί τον ειδικό.
- Υπάρχει μια **μεγάλη γκάμα από λεξικογραφικά προϊόντα** που μπορούν να ονομαστούν λεξικά. Αν ο ορισμός είναι πολύ **ακριβής** δεν θα **περιλαμβάνει** όλους τους τύπους των λεξικών, αν είναι πιο **αφηρημένος** δεν θα **διαφέρει** από παραπλήσια με αυτά έργα.

Λεξικό

- Το λεξικό είναι γραμμένο σε τέτοια μορφή κειμένου που πιο πολύ το **συμβουλευόμαστε παρά το διαβάζουμε.**
- Η εξέταση ενός λεξικού είναι μια διαδικασία μέσω της οποίας ο χρήστης **αποκτά ή επαληθεύει** ένα ιδιαίτερο κομμάτι **πληροφορίας.**
- Το λεξικό δεν είναι μόνο συμβουλευτικό. Όμως πρέπει να **παρέχει γρήγορα και εύκολα** την πληροφορία στον χρήστη

Λεξικό

- Το λεξικό έχει μια διπλή δομή.
- Η Rey - Debove ξεχωρίζει την **μακροδομή** και την **μικροδομή**. Η **μακροδομή** είναι το σύνολο των **λήμμάτων**, που υπόκειται πάντοτε σε μια ανάγνωση κάθετη κατά την αναγνώριση της πληροφορίας. Η μακροδομή **συνήθως ονομάζεται ονοματοποιία** (Rey-Debove 1971:21).
- Η **μακροδομή** είναι αποτέλεσμα μιας συλλογής «λέξεων» μέσω της χρήσης διαφόρων κριτηρίων.
- Η λέξη **μικροδομή** αναφέρεται στο περιεχόμενο κάθε λήμματος: το σύνολο κάθε άρθρου με όλες τις πληροφορίες, που διαβάζονται οριζόντια μετά το λήμμα (Rey-Debove 1971:21).

Μακροδομή

Ο όρος *μακροδομή* (macrostructure) αναφέρεται στον τρόπο που ένα λεξικό οργανώνει τα λήμματά του. Με τον όρο *λήμμα* (headword) εννοούμε το λέξημα κάτω από το οποίο καταχωρούνται όλες οι πληροφορίες για μια λέξη. Η συνηθέστερη μέθοδος παράθεσης των λημμάτων σε ένα λεξικό είναι η αλφαβητική σειρά. Υπάρχει όμως και η θεματική ή εννοιολογική, η οποία ήταν κανόνας για τα παλιότερα λεξικά, όπως υπάρχουν και αντίστροφα λεξικά, δηλαδή λεξικά που κατατάσσουν τις λέξεις μιας γλώσσας όχι με βάση την αρχή τους, αλλά με βάση το τέλος τους. Στοιχεία της μακροδομής ενός λεξικού αποτελούν επίσης ο τρόπος παράθεσης των ομώνυμων λέξεων, καθώς και τα παραπεμπτικά λήμματα (cross-references) των τύπων μιας λέξης, τα οποία σκοπό έχουν να κατευθύνουν τον χρήστη του λεξικού στο λήμμα όπου θα βρει συγκεντρωμένες όλες τις πληροφορίες για τη λέξη (Landau, 2001).

Μικροδομή

Η *μικροδομή* (microstructure) αφορά τον τρόπο που οργανώνονται οι πληροφορίες του λήμματος. Με τον όρο *λήμμα* εδώ εννοούμε το σύνολο των πληροφοριών που δίνονται για κάθε λέξη⁵. Ανάλογα με τις αρχές και τους σκοπούς του λεξικού, αυτές οι πληροφορίες μπορεί να περιλαμβάνουν γραμματικές πληροφορίες (π.χ. γένος ή γραμματική κατηγορία, κλίση κλπ.), δεύτερους ή ανώμαλους τύπους της λέξης και προφορά. Στο καθαρά σημασιολογικό τμήμα του λήμματος, η μικροδομή του λεξικού καθορίζει την σειρά παράθεσης και τον τρόπο αρίθμησης των σημασιών, την διαίρεση σε σημασίες και υποσημασίες, την ύπαρξη παραθεμάτων. Σε κάποιες περιπτώσεις, μετά τις σημασίες, μπορεί να περιλαμβάνονται παράγωγες λέξεις ομαλά σχηματιζόμενες με την προσθήκη κάποιου επιθήματος (Landau, 2001). Τέλος, ανάλογα με το λεξικό, μπορεί να παρατίθενται πληροφορίες για την ετυμολογία της λέξης.

Λεξικό

- Η μικροδομή είναι αποτέλεσμα ενός προ - εγκατεστημένου προγράμματος πληροφορίας που δίνεται σε κάθε λήμμα.
- Η μικροδομή είναι **μια αυστηρή δομή**: όλα τα σύγχρονα λεξικά χαρακτηρίζονται από την **ομοιομορφία των λημμάτων** τους (Zgusta 1071:248)
- Αυτό δεν είναι απόλυτο. Ο Samuel Johnson είχε πολύ μικρά λήμματα π.χ.cat και μερικά πολύ μεγάλα

Λεξικό

- γενικό πλαίσιο
- γραμματικές πληροφορίες
- πραγματολογικές/σημασιολογικές πληροφορίες
- μόρια/σύνθετα/προθέσεις/σύνδεσμοι
- παραδείγματα και συμφράσεις
- ληματολόγιο, ομωνυμία-πολυσημία
- σύνταξη και βιβλιογραφική τεκμηρίωση

Τι είναι το λεξικό;

“Τα λεξικά:

- (α) είναι **εργαλεία αναφοράς** και **όχι κοινά βιβλία** και περιέχουν πληροφορίες για τη σημασία και τη χρήση των λέξεων ·
- (β) διακρίνονται ως προς την **οργάνωσή** τους από τα άλλα έργα αναφοράς ·
- (γ) η **αλφαβητική οργάνωση** των λημμάτων είναι **αυθαίρετη** αφού στηρίζεται στην ορθογραφία των λέξεων ·
- (δ) οι **πληροφορίες** που δίνονται για τα λήμματα αφορούν τα **τυπικά χαρακτηριστικά**, τη σημασία και τη χρήση της κάθε λέξης καθώς και τις σχέσεις της με τις άλλες λέξεις”.

Svensén (1993)

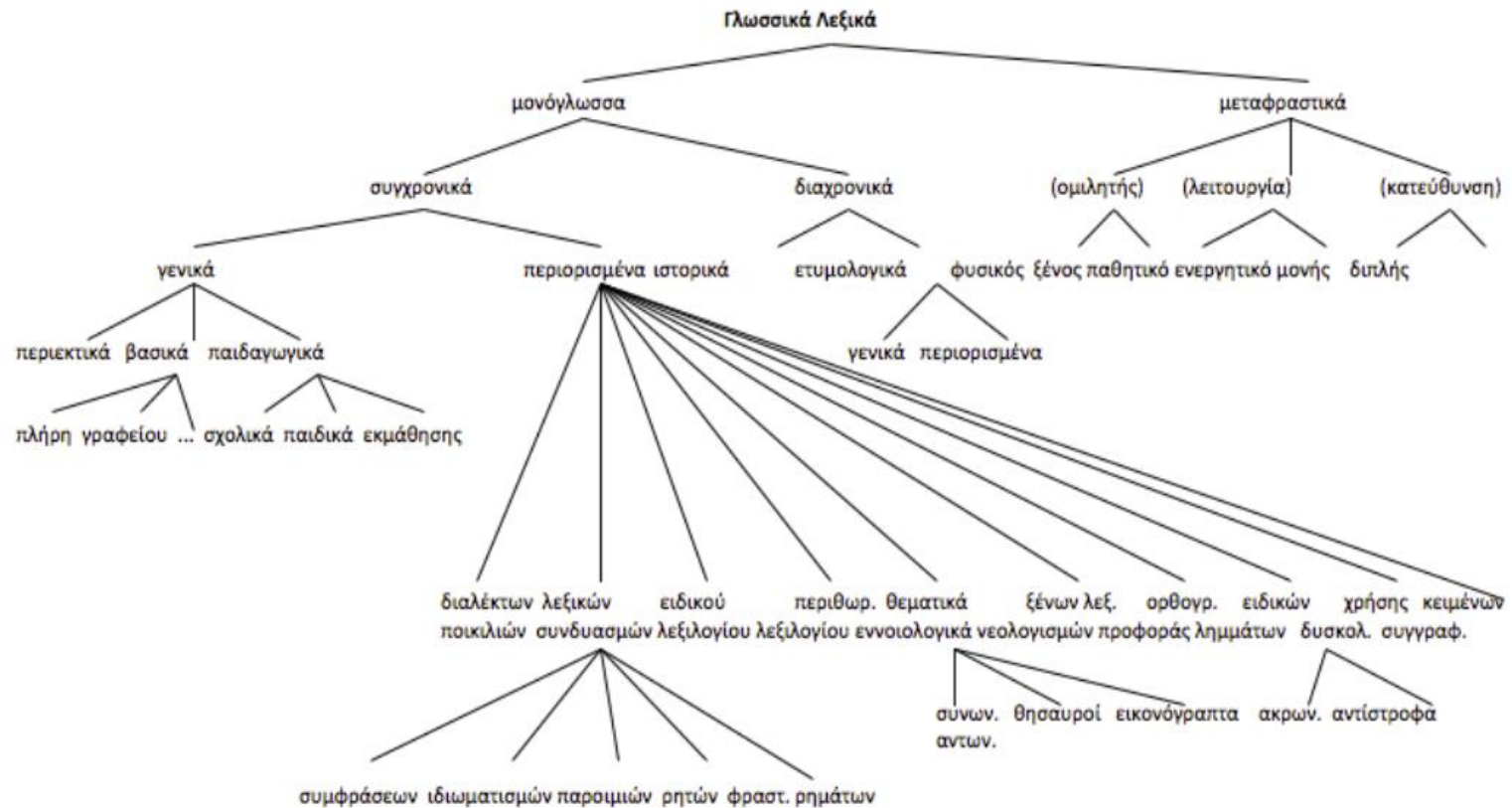
Είδη λεξικών

- **αριθμός γλωσσών:** μονόγλωσσα (monolingual), δίγλωσσα (bilingual), και πολύγλωσσα (multilingual) λεξικά ·
- **γλωσσική ποικιλία:** λεξικά διαλέκτων/κοινωνιολέκτων (dialect) ·
- **πρώτη γλώσσα του χρήστη:** λεξικά φυσικών ομιλητών (native-speaker), ξένων ομιλητών (foreign speaker) ·
- **ταξινόμηση λημμάτων:** αλφαβητικά (alphabetic), θεματικά (thematic) ή θησαυροί (thesauri), συχνότητας (frequency), χρονολογικά (chronological) λεξικά ·
- **οικονομικοί πόροι:** ακαδημαϊκά (scholarly/academy), σε εμπορικά (commercial) λεξικά ·
- **ηλικία των χρηστών:** παιδικά (children's) και σχολικά (school) λεξικά ·

Είδη λεξικών

- **ιστορική περίοδος:** διαχρονικά (diachronic) και συγχρονικά (synchronic) λεξικά ·
- **μέγεθος:** πλήρη (unabridged), γραφείου (desk), συνοπτικά (concise), συνεπτυγμένα (compact), τσέπης (pocket/vest), και μίνι ή λιλιπούτεια (mini/lilliput) λεξικά ·
- **ειδικό αντικείμενο:** διάφορα τεχνικά (technical) λεξικά ·
- **πεδίο του λεξικού αποθέματος:** λεξικά ετυμολογικά (etymological), προφοράς (pronunciation), συνωνύμων (synonym), περιθωριακού λεξιλογίου (slang), νεολογισμών (neologisms) κ.τ.λ. ·
- **πολυπλοκότητα του λήμματος:** λεξικά αντίστροφα (endings), συντομογραφιών (abbreviations), συμφράσεων (collocations) κ.τ.λ. ·
- **γλωσσολογική προσέγγιση** (περιγραφική ή ρυθμιστική): λεξικά χρήσης (usage), δυσκολιών (difficulties)

Είδη λεξικῶν

Είδη λεξικών

- Το λεξικό ανάλογα με το είδος των λημμάτων που περιέχει και τις ανάγκες που εξυπηρετεί χαρακτηρίζεται ως:
- ετυμολογικό λεξικό: λεξικό που παρέχει την επιστημονική αναζήτηση της καταγωγής των λέξεων, δηλ. της αρχικής ρίζας
- ερμηνευτικό λεξικό: λεξικό που δίνει την εξήγηση, διασάφηση των λέξεων.
- ορθογραφικό λεξικό: λεξικό που καταγράφει τη σωστή γραφή των λέξεων, σύμφωνα με την ετυμολογία και τους κανόνες της γραμματικής.

Είδη λεξικών

- χρηστικό λεξικό: λεξικό για εύκολη, καθημερινή χρήση.
- εγκυκλοπαιδικό λεξικό: λεξικό το οποίο αναφέρεται σε όλους τους κλάδους της ανθρώπινης γνώσης. Διαφέρουν από τα λεξικά στη φύση των λημμάτων εισαγωγής. Στην εγκυκλοπαίδεια είναι πάντοτε ονόματα κοινά και κύρια. π.χ. στο λήμμα κήπος, δεν υπάρχει ετυμολογία της λέξης, αλλά η ιστορία και η γεωγραφία της κηπουρικής, οι τεχνικές της κλπ. Η εγκυκλοπαίδεια είναι περιγραφική.
- μονόγλωσσο λεξικό: λεξικό που είναι συντεταγμένο σε μια μόνο γλώσσα.
- δίγλωσσο λεξικό: λεξικό που έχει συνταχθεί σε δύο γλώσσες.
- πεντάγλωσσο λεξικό: λεξικό που έχει συνταχθεί σε πέντε γλώσσες.
- βασικό λεξικό της ελληνικής ή της λατινικής: κατά κύριο λόγο λεξικό της ελληνικής, ή της λατινικής αντίστοιχα
- λεξικό για ξένους: λεξικό που απευθύνεται σε ξένους, αλλογλωσσούς.

Είδη λεξικῶν

- λεξικό ιδιωτισμῶν: λεξικό που αναφέρεται σε γλωσσικά ιδιώματα ή διαλέκτους της γλώσσας.
- λεξικό συνωνύμων: λεξικό που παραθέτει τις λέξεις που η σημασία τους είναι παραπλήσια με τη σημασία μιας ή περισσότερων λέξεων- π.χ. επιμελής-εργατικός, παρόμοιος-παραπλήσιος-παρεμφερής-, ή συγγενεύει σημασιολογικά με άλλες λέξεις π.χ. κάθισμα-καρέκλα-πολυθρόνα-σκαμνί.

Είδη λεξικών

- Λεξικό νεολογισμών: Λεξικό που περιέχει τις νέες λέξεις που εισάγονται στο λεξιλόγιο μιας γλώσσας με τη διαδικασία της νεολογίας δηλ. τη διαδικασία με την οποία εισάγεται στο λεξιλόγιο μιας γλώσσας μία νέα έννοια είτε με καινούργια λέξη από **σύνθεση, παραγωγή, αυτούσια μεταφορά ξένης λέξεως ή προσαρμογή της στη γλώσσα υποδοχής**- είτε με τη χρήση μιας λέξης που έχει ήδη **συγκεκριμένο περιεχόμενο**, για να αποδοθεί η νέα έννοια π.χ. η χρήση του όρου *υπολογιστής* για την αγγλική λέξη *computer*.

Είδη λεξικών

- λεξικό παροιμιών: λεξικό που συγκεντρώνει τις παροιμίες μιας γλώσσας, ενός λαού με κοινή γλώσσα
- λεξικό για μαθητές: λεξικό που απευθύνεται σε μαθητές, και είναι περιορισμένου λεξιλογίου
- λεξικό για φοιτητές: λεξικό που απευθύνεται σε φοιτητές και περιλαμβάνει ένα λεξιλόγιο περισσότερο επιστημονικό
- βιογραφικό λεξικό: λεξικό που περιλαμβάνει τις βιογραφίες γνωστών ή επιφανών προσώπων
- λεξικό καλλιτεχνών: λεξικό που περιέχει ονόματα καλλιτεχνών
- ιστορικό λεξικό: λεξικό που αναφέρεται σε ιστορικά γεγονότα και πρόσωπα που διαδραμάτισαν ένα σημαντικό ρόλο στην ιστορία.
- εικονόγραφο λεξικό: λεξικό που αναπαριστά τις λέξεις με εικόνες ή ζωγραφιές.

Ηλεκτρονικά Λεξικά

Ιστορική Αναδρομή

- Κατά τους Lew & De Shryver (2014), η εισαγωγή των υπολογιστών στη λεξικογραφία θεωρείται η μεγαλύτερη επανάσταση που έγινε ποτέ στο χώρο. Η χρήση του υπολογιστή όμως ήταν σταδιακή και εξαρτήθηκε από την πορεία της εξέλιξής του. Σύμφωνα με τον Pruvost (2000, σελ. 188), ο Cerquiglini διακρίνει τα ακόλουθα στάδια:
- **Καταγραφή και αποθήκευση έντυπων λεξικών σε μαγνητικές ταινίες υπολογιστών.** Μηχαναγνώσιμα λεξικά (machine readable dictionaries (MRDs)).
- **Υποβοηθούμενη από τον υπολογιστή έντυπη λεξικογραφία** όπου η σύνταξη των λεξικού γίνεται με τη βοήθεια του υπολογιστή (computer-assisted (paper) lexicography). Δημιουργία Υπολογιστικών Λεξικών (computational lexicons) στα οποία συνέβαλε η δυνατότητα χρήσης συστημάτων επεξεργασίας φυσικής γλώσσας ΕΦΓ (natural language processing/NLP).
- **Σχεδιασμός και δημιουργία πρωτογενών ηλεκτρονικών λεξικών.** Ηλεκτρονικά λεξικά (Electronic dictionaries) για ανθρώπους (human readable dictionaries) σχεδιασμένα εκ νέου για το ηλεκτρονικό περιβάλλον.

Ηλεκτρονικά Λεξικά

Καινοτόμα Χαρακτηριστικά των Ηλεκτρονικών Λεξικών

Ο De Shryver (2003), αναφέρει ότι οι άξονες των καινοτόμων χαρακτηριστικών των ηλεκτρονικών λεξικών είναι:

- ο χώρος **αποθήκευσης** και η **δομημένη οργάνωση** της πληροφορίας,
- η **προσβασιμότητα** στη μακροδομή, μικροδομή και μεσοδομή του λεξικού,
- η **φιλικότητα** στην παρουσίαση και δυνατότητα **εξατομίκευσης** του περιεχομένου τους.

Χαρακτηριστικά ΗΛ

- Το πιο επαναστατικό χαρακτηριστικό των ηλεκτρονικών λεξικών σε σύγκριση με τα έντυπα είναι η αναζήτηση της λέξης ανεξάρτητα από την αλφαβητική σειρά της. Η αυστηρή αλφαβητική σειρά χαρακτηρίζει τα περισσότερα έντυπα λεξικά και έχει μακρά παράδοση, ωστόσο εμποδίζει τη διερεύνηση των σχέσεων των λέξεων και δυσκολεύει την αναζήτηση φράσεων και ιδιωματισμών (Nesi, 2000). Η αλφαβητική οργάνωση προκαλεί πολλές φορές προβλήματα, ιδιαίτερα σε όσους μαθαίνουν μια ξένη γλώσσα. Όταν αγνοούν την ορθογραφία μιας λέξης πολλές φορές αποτυχαίνουν να την βρουν σε ένα έντυπο λεξικό. Αντίθετα, ένα ηλεκτρονικό λεξικό προσφέρει μια σειρά από λειτουργίες, που μπορούν να διευκολύνουν εξαιρετικά το χρήστη του: πληκτρολόγηση μέρους μόνο της λέξης ή της φωνητικής της απόδοσης, καθώς και εμφάνιση καταλόγου λέξεων με παρόμοια ορθογραφία για να επιλέξει αυτή που ψάχνει (Lew & Schryver, 2014). Επιπλέον, τα περισσότερα ηλεκτρονικά λεξικά σήμερα περιέχουν ηχητικά αρχεία της προφοράς των λέξεων, καθιστώντας περιττή τη γνώση ανάγνωσης του Διεθνούς Φωνητικού Αλφαβήτου.

Χαρακτηριστικά ΗΛ

- Το μέγεθος ενός έντυπου λεξικού είναι υποχρεωτικά πεπερασμένο. Είναι κλασική η διάκριση ανάμεσα σε μικρά, μεσαία και μεγάλα λεξικά (Zgusta, 1971). Βέβαια, ακόμα και το πιο μεγάλο λεξικό δε μπορεί να ξεπεράσει σε αριθμό κάποιους τόμους, ενώ την ίδια στιγμή απαιτεί μεγάλο χώρο αποθήκευσης. Αντίθετα, το ηλεκτρονικό λεξικό μπορεί να έχει απεριόριστο μέγεθος και να είναι αποθηκευμένο σε ένα κυριολεκτικά άπειρο εικονικό χώρο. Ωστόσο, το πρόβλημα της παρουσίασης του όγκου των πληροφοριών, ιδιαίτερα των μεγάλων λημμάτων, στην οθόνη του υπολογιστή ή στην ακόμα πιο μικρή οθόνη των φορητών συσκευών παραμένει υπαρκτό (Lew & Schryver, 2014).

Χαρακτηριστικά ΗΛ

- Οι πολλές πληροφορίες αποτελούν χαρακτηριστικό στοιχείο του καλού έντυπου λεξικού. Δυστυχώς, την ίδια στιγμή αποτελούν μειονέκτημα, καθώς είναι δύσκολο για το χρήστη να εντοπίσει αυτό ακριβώς που χρειάζεται. Το ηλεκτρονικό λεξικό μπορεί να του προσφέρει αναδιάταξη της πληροφορίας ανάλογα με τις ανάγκες του: επιλεκτική αναζήτηση με τη βοήθεια φίλτρων, σύνθετη αναζήτηση, αποθήκευση των αποτελεσμάτων της αναζήτησης, ταυτόχρονη πρόσβαση σε πολλές διαφορετικές πηγές μέσω υπερσυνδέσμων (hyperlinks) και υπερκειμένου (hypertext). Υπάρχει επίσης η δυνατότητα το ίδιο το λεξικό να είναι σε μορφή υπερκειμένου, έτσι ώστε ο χρήστης να μπορεί να αναζητήσει κάποια άγνωστη λέξη τη στιγμή που διαβάζει ένα κείμενο (Atkins, 1996). Όλες αυτές οι λειτουργίες χαρακτηρίζονται από εντυπωσιακή ταχύτητα.

Χαρακτηριστικά ΗΛ

- Πέρα από τις λεξικογραφικές πληροφορίες, ένα ηλεκτρονικό λεξικό μπορεί να εμπλουτιστεί με πολυτροπικά εκπαιδευτικά στοιχεία και λειτουργίες που διευκολύνουν ιδιαίτερα στην εκμάθηση μιας νέας γλώσσας, όπως βίντεο, ηχητικό υλικό, χάρτες, φωτογραφίες, αυθεντικά παραδείγματα μέσα από σώματα κειμένων, διαδραστικές ασκήσεις και παιχνίδια. Επίσης, μπορεί να βοηθήσει στην εξάσκηση της προφοράς μέσα από τη δυνατότητα ηχογράφησης του ίδιου του μαθητή (Nesi, 1999).

ΗΛ και λεξικογράφος

- Όσο εκτενές και να είναι ένα έντυπο λεξικό, όση προσπάθεια και να έχει καταβάλει ο δημιουργός του να καλύψει με επάρκεια το λεξιλόγιο της γλώσσας, πάντα υπάρχουν κενά. Ένα λεξικό είναι αδύνατο να περιλάβει όλες τις λέξεις, όλες τις σημασίες των πολύσημων λέξεων ή όλη την ποικιλία των φράσεων και των ιδιωτισμών μιας γλώσσας. Επίσης, όπως έχει επισημάνει ο Zgusta (1971), ένα (έντυπο) λεξικό, ακόμα και όταν καλύπτει τη συγχρονία της γλώσσας, έχει πάντα ιστορικό χαρακτήρα. Τη στιγμή που εκδίδεται είναι ήδη ξεπερασμένο, καθώς η γλώσσα εξελίσσεται διαρκώς. Αυτό έχει ως συνέπεια αφενός το λεξικό να περιλαμβάνει λεξιλόγιο που δε χρησιμοποιείται πια και αφετέρου να μην περιλαμβάνει τους νεολογισμούς που προκύπτουν.

ΗΛ και λεξικογράφος

- Το μεγάλο κόστος της έκδοσης ενός έντυπου λεξικού καθιστά απαγορευτική την τακτική και ουσιαστική αναθεώρηση του περιεχομένου του (Atkins, 1996). Αντίθετα, το κόστος της διόρθωσης ή επικαιροποίησης ενός ηλεκτρονικού λεξικού είναι σε σύγκριση μηδαμινό και πολύ λιγότερο χρονοβόρο.

- Η Nesi υποστηρίζει ότι «τα ηλεκτρονικά λεξικά θα ήταν πολύ πιο αποτελεσματικά αν σχεδιάζονταν από την αρχή με το νου στις δυνατότητες του υπολογιστή και στους μηχανισμούς αναζήτησης του υπολογιστή»¹⁵ (όπως αναφέρεται στο Schryver, 2003). Αυτό βέβαια συνεπάγεται ότι το ηλεκτρονικό λεξικό, πέρα από τα εργαλεία και τις νέες λειτουργίες που προσφέρει στο λεξικογράφο, έχει απαιτήσεις και παρουσιάζει προκλήσεις στις οποίες πρέπει να ανταποκριθεί. Ο λεξικογράφος που ασχολείται με τη σύνταξη ενός ηλεκτρονικού λεξικού, παρόλο που υποστηρίζεται από μια ομάδα τεχνικών, είναι απαραίτητο να διαθέτει τουλάχιστον βασικές τεχνικές γνώσεις για να μπορεί να ελέγχει την παραγωγή, την εμφάνιση και τις λειτουργίες του λεξικού, και επιπλέον να συμβάλει με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο στη διαμόρφωση του ηλεκτρονικού περιβάλλοντος το οποίο προορίζεται για το χρήστη.

Η αναζήτηση στα λεξικά

Τρόποι αναζήτησης λημμάτων σε ηλεκτρονικά λεξικά σύμφωνα με τους Engelberg & Lemnitzer (2009), είναι οι παρακάτω:

- **Επιπρόσθετη αναζήτηση (Incremental search):** Ο χρήστης αρχίζει **να πληκτρολογεί και η λέξη συμπληρώνεται αυτόματα**. Είναι αρκετά διαδεδομένη τεχνική, έχει εμφανιστεί σε πρώιμα ηλεκτρονικά λεξικά, σε ηλεκτρονικές εγκυκλοπαιδείες και μηχανές αναζήτησης (π.χ. Wikipedia), όπως και σε μερικά από τα καλύτερα σχεδιασμένα λεξικά (ιδίως στο Macmillan English Dictionary Online).
- **Αναζήτηση μπαλαντέρ (Wildcard search):** Αναζήτηση βάσει της οποίας κάποιοι χαρακτήρες ή ένα μέρος της λέξης ή της φράσης μπορεί να αντικατασταθούν με σύμβολα όπως: «*» (0 ή περισσότεροι χαρακτήρες), «?» (οποιοσδήποτε χαρακτήρας), «@» (1 ή περισσότεροι χαρακτήρες πριν τη λέξη), «<» (αρχή λέξης), «>» τέλος λέξης, «,» πλήθος συμπτώσεων κ.α

Η αναζήτηση στα λεξικά

- **Δυαδική αναζήτηση (Boolean search):** Στην περίπτωση αυτή η αναζήτηση γίνεται με τη χρήση παραπάνω από μια λέξεων οι οποίες συνδέονται μεταξύ τους με σύζευξη «και» ή «&» (and), διάζευξη «ή» ή «|» (or), άρνηση «όχι», ή «~», ή «!», ή «-» (not). Η δυνατότητα αυτή έχει εφαρμοστεί στις μηχανές αναζήτησης και στα πρώτα ηλεκτρονικά λεξικά, και προϋποθέτει τη γνώση των σχετικών συμβόλων για την κάθε περίπτωση όπως και εντολών «όλες οι λέξεις» (all the words) ή «οποιαδήποτε λέξη» (any word).
- **Φιλτραρισμένη αναζήτηση (Filtered search):** Στην περίπτωση αυτή χρησιμοποιούνται **φίλτρα** που κατατάσσουν τα λήμματα σε κατηγορίες (επιστήμη, αργκό, χιούμορ, εκπαίδευση κ.ά.).
- **Ηχητική αναζήτηση (Sound search):** Φωνολογική ή φωνημική αναζήτηση που γίνεται με «είσοδο» της φωνής από εξωτερικό μικρόφωνο. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι να έχει προηγηθεί η διαδικασία αντιστοίχισης της φωνής του χρήστη σε φωνήματα, ώστε να αναγνωρίζεται από τον υπολογιστή. Άλλος τρόπος είναι πληκτρολογώντας στο πληκτρολόγιο γράμματα τα οποία έχει οριστεί να αντιστοιχούν σε φωνήματα

Η αναζήτηση στα λεξικά

- **Αναζήτηση αναγραμματισμένων λημμάτων (Anagram search):** Αναζήτηση αναγραμματισμένων λέξεων. Σε μια τέτοια αναζήτηση συνήθως προβαίνουν χρήστες, οι οποίοι ασχολούνται με παιχνίδια τέτοιου τύπου.
- **Αναζήτηση με βάση την κλίση του λήμματος (Inflected form search):** Χρησιμοποιείται για λέξεις οι οποίες κλίνονται και αναζητούμε τον αρχικό (αναζήτηση προς τα πάνω) ή τον παράγωγο τύπο (αναζήτηση προς τα κάτω).
- **Αναζήτηση που βασίζεται σε δείκτες (Index-based search):** Θυμίζει την αναζήτηση στα έντυπα λεξικά με τη διαφορά ότι τα λήμματα εμφανίζονται κατά την πληκτρολόγηση (as you type). Μπορεί να περιέχονται όχι μόνο **μονολεκτικά λήμματα** (λέξεις κεφαλές) αλλά και **πολυλεκτικά σύνολα**.
- **Αναζήτηση βασισμένη σε εξωτερικό κείμενο (External-text-based search):** Λεξικογραφική υποστήριξη κατά την οποία ο χρήστης έχει τη δυνατότητα κάνοντας κλικ πάνω σε λέξεις ηλεκτρονικών κειμένων, όπως στην περίπτωση του ενσωματωμένου λεξικού της Google (Google dictionary plug-in στην εφαρμογή Chrome browser) να μεταβαίνει στο ανάλογο λήμμα.
- **Αναζήτηση βασισμένη στην εικόνα (Picture-based search):** Εικόνες που παραπέμπουν σε λέξεις και αντίστροφα.
- **Scanner-based αναζήτηση (Scanner-based search):** Βασίζεται σε συσκευές σάρωσης που μετατρέπουν τα έντυπα κείμενα σε ηλεκτρονικά χρησιμοποιώντας τη λειτουργία αναγνώρισης χαρακτήρων.

Οπτική του χρήστη

Διερεύνηση του προφίλ και του ρόλου “χρήστη”

- ❖ Ποιός διαθέτει τι είδους λεξικό;
- ❖ Η **κατοχή** ενός λεξικού σημαίνει και **ικανότητα χρήσης**;
- ❖ Ποιες κατηγορίες πληροφοριών προσφέρουν τα λεξικά και πώς φτάνουν οι χρήστες σ' αυτές;
- ❖ Ποιες είναι οι **προϋποθέσεις** για επιτυχημένη αναζήτηση στο λεξικό;
- ❖ Μπορούν να **διδασθούν** οι κατάλληλες δεξιότητες;
- ❖ Πόσο **φιλικά** προς τον χρήστη είναι τα διάφορα έργα αναφοράς;

Οπτική του χρήστη

Ανάγκες Χρήσης

- ❖ έλεγχος της **ορθότητας** ενός γλωσσικού τύπου (π.χ. ορθογραφία, κλίση κ.τ.ό.)
- ❖ **κατανόηση** ενός κειμένου ιδίως από αναγνώστες, και αφορά την επεξήγηση άγνωστων λέξεων ή την άντληση εγκυκλοπαιδικών πληροφοριών.
- ❖ **διευκόλυνση** στη συγγραφή κειμένων, με επίλυση σημασιολογικών ή συντακτικών προβλημάτων, ιδίως για συγγραφείς.
- ❖ **μεταφραστικές** ανάγκες, με σκοπό την αναζήτηση των ισοδύναμων λέξεων από μια γλώσσα σε μια άλλη.
- ❖ **επεξήγηση** άγνωστου τεχνικού ή επιστημονικού λεξιλογίου ιδίως από αδαείς.
- ❖ **ερευνητικοί** λόγοι, για πληροφορίες σχετικά με τα τυπικά στοιχεία λέξεων ή την εξαγωγή ποσοτικών ή ποιοτικών συμπερασμάτων
- ❖ συλλογή λεξικού υλικού
- ❖ ανάπτυξη του λεξιλογίου τους και **βελτίωση** και **τελειοποίηση** άλλων γνώσεων.

Οπτική του χρήστη

Χρηστοκεντρικά κριτήρια επιλογής ενός λεξικού

- ❖ η ποιότητα και η ανθεκτικότητα του χαρτιού
- ❖ η καταλληλότητα της βιβλιοδεσίας
- ❖ ο τρόπος παρουσίασης των λημμάτων (ιδίως των μεγάλων)
- ❖ η πολιτική επιλογής των λημμάτων
- ❖ το εύρος κάλυψης των διαφόρων γλωσσικών ποικιλιών
- ❖ η ύπαρξη εγκυκλοπαιδικών πληροφοριών
- ❖ η ύπαρξη εικονογράφησης
- ❖ ο τρόπος οργάνωσης και διακεκριμένης παρουσίασης των ορισμών
- ❖ η ευκολία κατανόησης των ορισμών
- ❖ η χρήση παραδειγμάτων χρήσης

Οπτική του χρήστη

Χρηστοκεντρικά κριτήρια επιλογής ενός λεξικού (συνέχεια)

- ❖ η ύπαρξη οδηγιών χρήσης
- ❖ η χρήση υφολογικών δεικτών
- ❖ η ύπαρξη ετυμολογικών πληροφοριών
- ❖ οι πληροφορίες για την ορθογραφία και το συλλαβισμό
- ❖ η ύπαρξη φωνητικής μεταγραφής
- ❖ η ύπαρξη ιδιωματισμών, στερεότυπων εκφράσεων κ.τ.λ.
- ❖ η ύπαρξη καταλόγων συνωνύμων και αντωνύμων
- ❖ η ύπαρξη γραμματικών πληροφοριών
- ❖ η ύπαρξη παραρτημάτων

Ιστορική λεξικογραφία

Τα πρώτα λεξικά πριν τη λεξικογραφία

όχι δίγλωσσα αλλά μονόγλωσσα

ερμηνεία των ιερών κειμένων / κοινωνικές ή παιδαγωγικές χρήσεις

1800 π.Χ. Ασσύριοι, Βαβυλώνιοι, Χεττίτες, Φοίνικες

1200 π.Χ. κ.ε. Αίγυπτος, Κίνα, Ινδία

κατάλογοι λέξεων με ονομασίες φυτών, ζώων κλπ. (για απομνημόνευση, αντιγραφή, εκμάθηση γραφής)

δίγλωσσα/τρίγλωσσα λεξικά στη Βαβυλωνία

1000 π.Χ. Ινδία

500 - 400 π.Χ. Ελλάδα

300 π.Χ. Κίνα

Ιστορική λεξικογραφία

3ος αι. π.Χ. - 13ος αι. μ.Χ. αρχή της λεξικογραφίας

600 μ.Χ. Αμαρασίμχα, λεξικό της σανσκριτικής

800 μ.Χ. Αλ Καλίλ Ιμπν Αχμάντ, λεξικό της αραβικής

1000-1100 μ.Χ. βυζαντινό εγκυκλ. λεξικό Σούδα

14ος αι. μ.Χ. αρχή της (σύγχρονης) ευρωπαϊκής λεξικογραφίας

1477, Βενετία, πρώτο εκτυπωμένο ιταλο-γερμανικό λεξικό

1499, Λονδίνο, πρώτο δίγλωσσο, λατινο-αγγλικό λεξικό

1511, πρώτο έντυπο ολλανδικό λεξικό

Δομή και Περιεχόμενο

“Τοπολογία” του λεξικού

Λήμμα / λέξη κεφαλή

Μακροδομή: λημματολόγιο

Μικροδομή: το λήμμα και το ερμήνευμα

Εξωτερικό μέρος: εισαγωγικό μέρος → ένθετο υλικό → τελευταίο μέρος / επίμετρο

Μεγαδομή: όλο το λεξικό

Δομή και Περιεχόμενο

Μικροδομή

Λέξη κεφαλή

Τυπικό σχόλιο

Σημασιολογικό σχόλιο

Ορθογραφία: λέξη-κεφαλή και εναλλακτικοί τύποι

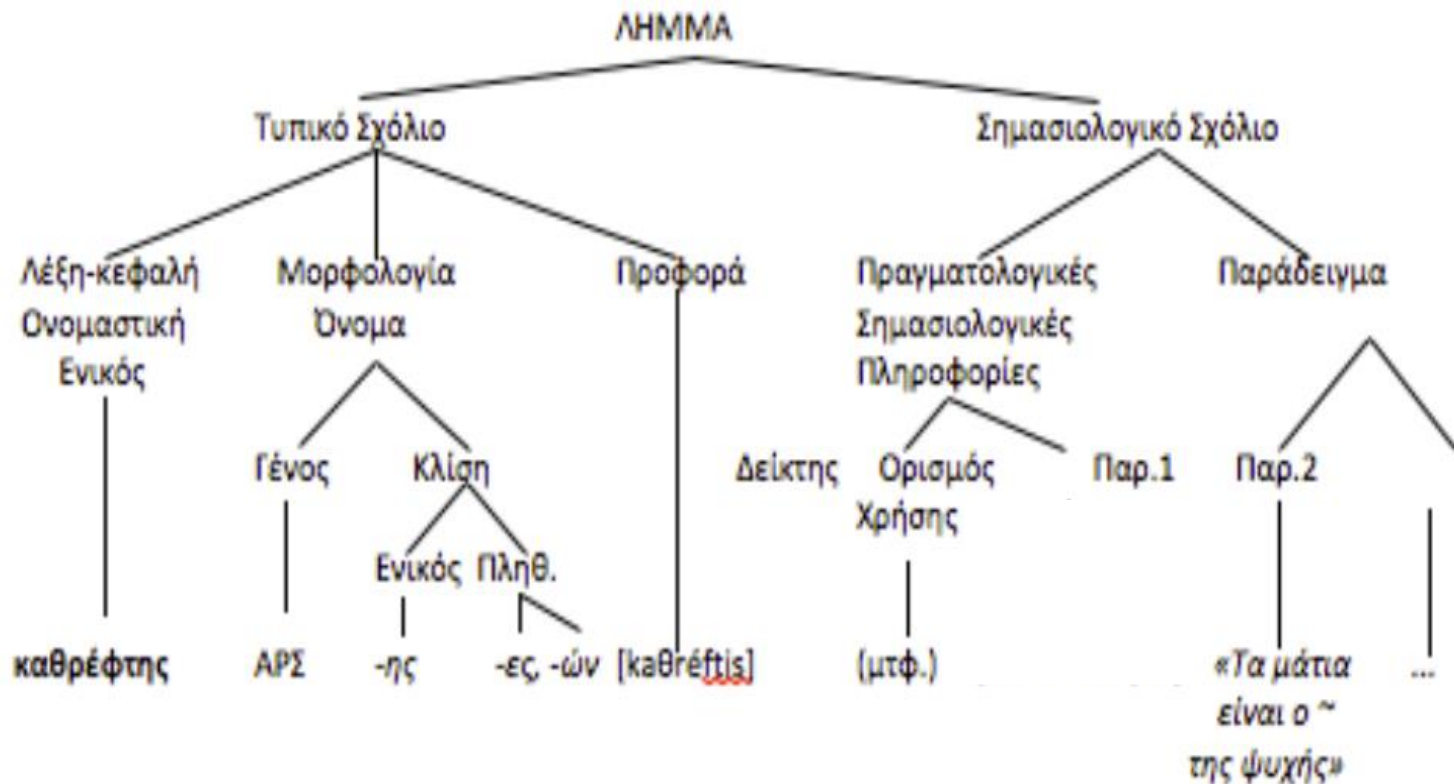
Έννοια: σχετιζόμενες λέξεις

Ενδολήμματα: ιδιωματικές μορφές του λήμματος

Υπολήμματα: παράγωγα του λήμματος

Ετυμολογία

Δομή και Περιεχόμενο

Προέλευση του υλικού

Συλλογή του υλικού

λεξικογραφικά αρχεία/αρχεία παραθεμάτων

δελτία παραθεμάτων

σώματα κειμένων (<http://hnc.ilsp.gr/find.asp>) / (https://the.sketchengine.co.uk/login/?next=%2Fbonito%2Frun.cgi%2Ffirst_form%3Fcorpname%3Dpreloaded%2Fbnc2%3B)

συμφραστικοί πίνακες

συχνότητες

Ταξινόμηση

Αλφαβητική ταξινόμηση/αλφαβήτιση

λέξη προς λέξη (πολυλεκτικά σαν δυο διαφορετικές λέξεις)

γράμμα προς γράμμα (πολυλεκτικά σαν μια λέξη)

αυθαίρετη ταξινόμηση Μη αλφαβητική ταξινόμηση

τα μορφολογικά ή σημασιολογικά συγγενή λήμματα δεν ταξινομούνται με κάποιο συσχετισμό: π.χ. αυτί, ακουστικός, ωτορινολαρυγγολόγος

παραβλέπονται οι εννοιακές σχέσεις μεταξύ των λέξεων: π.χ. κατσαβίδι, σφυρί, πένσα, τανάλια ως υπώνυμα της λέξης “εργαλείο”

σημασιοκεντρική προσέγγιση: λήμμα >>> σημασία

λέξη-προς-λέξη	γράμμα-προς-γράμμα
pass	pass
pass away	passage
pass for	pass away
pass off	passenger
pass out	pass for
pass up	passion
passage	passive
passenger	pass off
passion	pass out
passive	passport
passport	pass up
password	password

Ταξινόμηση

Μη αλφαβητική ταξινόμηση

ονομασιοκεντρική/ονομαστική προσέγγιση: σημασία >>> λήμμα

αποτύπωση των εννοιακών σχέσεων

θησαυροί - θεματικά - αντιλεξικά - ονομαστικά - συστηματικά λεξικά

τα λήμματα ταξινομούνται σύμφωνα με λεξικά/σημασιακά πεδία (με υποκειμενικό τρόπο)

π.χ. ξύλινο, πλαστικό, μεταλλικό, συνθετικό, φυτικό, δερμάτινο ... υλικό

πρωτοπόρος της προσέγγισης ο Peter Mark Roget

Διαχείριση της σημασίας

Σημασιολογικό σχόλιο

ορισμός, υφολογική και χρηστική πληροφορία, παραδείγματα, συνώνυμα και αντίθετα, συντακτική συμπεριφορά, πραγματολογικές πληροφορίες, ετυμολογία, φρασεολογία.

συλλεγέν υλικό από σώματα κειμένων

«καλή πρακτική ορισμού» Landau: υποκαταστασιμότητα (κάλυψη από τον ορισμό όλων των χρήσεων της λέξης εντός περικειμένου), αντανάκλαση της γραμματικής λειτουργίας, απλότητα, συντομία και σαφήνεια.

περιγραφικός, λειτουργικός, απλός και κατανοητός, με λέξεις κοινής και συχνής χρήσεως, με αποφυγή κυκλικότητας και, κατά το δυνατόν, χωρίς προσφυγή σε συνώνυμα, να επιβεβαιώνεται πλήρως (τόσο από άποψη σημασίας όσο και συντακτικής λειτουργίας) από τα παραδείγματα.

Παραδείγματα ορισμών

<p>OXFORD ADVANCED LEARNER'S DICTIONARY OF CURRENT ENGLISH [1985]</p>	<p>COLLINS COBUILD ENGLISH DICTIONARY [1995]</p>
<p>require; be in need of; lack</p>	<p>If you want something, you feel a desire or a need for it.</p> <p>If someone wants you in a particular place or role, they desire you to be in that place or role.</p>
<p>ΛΕΞΙΚΟ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ [1998]</p>	<p>ΛΕΞΙΚΟ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΩΣ ΞΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ [2007]</p>
<p>Εκφράζω μια προτίμηση, μια επιλογή: <i>Πώς τον θέλετε τον καφέ, με γάλα ή χωρίς;</i></p>	<p>Χρησιμοποιούμε το «θέλω» για να πούμε πώς μας αρέσει να είναι κάποιος ή κάτι (= χρειάζομαι): <i>Το παντελόνι το θέλεις μακρύ ή κοντό;</i></p>

διάταξη και χρήση

Η διάταξη των σημασιών: σε χρονολογική σειρά (από την παλαιότερη στη νεότερη) ή σύμφωνα με το κριτήριο της συχνότητας (σώματα κειμένων).

Υφολογική/χρηστική πληροφορία (χρηστικά σημάδια): χρονικότητα (π.χ. παρωχημένο), συχνότητα (π.χ. σπάνιο), γεωγραφική ποικιλία (π.χ. διαλεκτικό), τεχνική/εξειδικευμένη ορολογία (π.χ. χημεία), αξιολογική στάση (π.χ. ευφημισμός, μειωτικό), κοινωνική διαστρωμάτωση (π.χ. λαϊκό, αργκό), τυπικότητα ή ύφος (π.χ. επίσημο), μέσο (π.χ. γραπτός λόγος, προφορικός λόγος), είδος κειμένου (π.χ. ποιητικό) και «ορθότητα» (π.χ. αμφισβητούμενη χρήση, πρβλ. ρύθμιση)

Παραδείγματα

Η επικράτηση της χρήσης σωμάτων κειμένων, οδήγησε στην αναθεώρηση του ρόλου και της μορφής των παραδειγμάτων στα λεξικά.

Το παράδειγμα επιλέγεται ώστε να μπορεί να μεταφέρει:

- γραμματική πληροφορία, όπως είναι η μεταβατική και μη μεταβατική χρήση, η σύνδεση συγκεκριμένης σημασίας με συγκεκριμένους κλιτικούς τύπους, η ιδιαιτερότητα στη χρήση της παθητικής φωνής κτλ.
- πληροφορία για το είδος του υποκειμένου ή αντικειμένου των ρημάτων (έμψυχο ή άψυχο)
- πληροφορία για τα τυπικά περιβάλλοντα χρήσης μιας λέξης/σημασίας.

Στο αυθεντικό, «φυσικό» παράδειγμα από τα σώματα κειμένων, αποτυπώνεται το περιβάλλον της λέξης σε φυσικό λόγο, ενώ το κατασκευασμένο παράδειγμα του λεξικογράφου αντανακλά την προσωπική του οπτική για τη χρήση της λέξης, που είναι περιορισμένη και υποκειμενική.

Τα αυθεντικά παραδείγματα προσαρμόζονται και διασκευάζονται, ώστε να εξυπηρετούνται οι ανάγκες των χρηστών.

Παραδείγματα

λήμμα <i>want</i> CCED	λήμμα <i>θέλω</i> ΛΚΝ
<p>1 If you want something, you feel a desire or a need for it. □ <i>I want a drink... Ian knows exactly what he wants in life and is determined to get it... People wanted to know who this talented designer was... They began to want their father to be the same as other daddies... They didn't want people staring at them as they sat on the lawn, so they put up high walls... He wanted his power recognized... I want my car this colour... I want my boy alive. I don't want him to be just a painful memory.</i></p>	<p>1. αισθάνομαι, εκδηλώνω μια διάθεση, μια επιθυμία για κτ.: ~ να φάω / να φύγω / να ταξιδέψω. ~ να μιλήσω σε κπ. <i>Δε θέλει να παίζει / να τρέξει / να χορέψει / να πάει για ψάρεμα. Όσοι θέλουν να συμμετάσχουν στην εκδρομή πρέπει να το δηλώσουν έγκαιρα. Λέω / κάνω / τρώω ό,τι ~. Μιλάω / φέρομαι όπως ~. Θέλεις έναν καφέ / ένα ποτό; – Ναι, θα ήθελα κάτι να πω.</i></p>

Συνώνυμα - αντώνυμα

ακολουθούν τον ορισμό (γενικά συνώνυμα, που θεωρείται ότι ισχύουν για όλες τις χρήσεις της λέξης με τη συγκεκριμένη σημασία, σε όλα τα περικείμενα)

έχω την επιθυμία, τη διάθεση, την πρόθεση (να πω ή να κάνω κάτι): το 'κανα χωρίς να το ~ // τα 'θελες και τα 'παθες // τα θέλει όλα δικά του // εσύ το θέλησες να χωρίσουμε // θα θέλατε να σας προσφέρω ένα αναψυκτικό; // τον κάνω ό,τι ~ // δεν ξέρει τι θέλει // ~ ένα ποτήρι παγωμένο νερό // ~ να βοηθήσω, αλλά δεν μπορώ // θα 'θελα να 'μουν πλούσιος ΣΥΝ. επιθυμώ, ποθώ

ακολουθούν αμέσως μετά το παράδειγμα (ειδικά συνώνυμα, που ισχύουν για ορισμένα και μόνο περικείμενα).

Εκδηλώνω έντονη τάση, επιθυμία για κάτι, προσπαθώ να πετύχω κάτι: Τι θέλει και με κοιτάζει έτσι; (ΣΥΝ επιδιώκω). Θέλει πάντα να περνάει το δικό του. (ΣΥΝ επιδιώκω, προσπαθώ). Θέλησε να φύγει αλλά δεν τα κατάφερε. (ΣΥΝ προσπαθώ, επιχειρώ).

Συντακτική συμπεριφορά

Η συντακτική συμπεριφορά αποδίδεται είτε με χαρακτηρισμούς όπως μεταβατικό/αμετάβατο, είτε με δήλωση της συντακτικής συμπεριφοράς του λήμματος στο παράδειγμα ή/και στον ορισμό. Στα αγγλικά λεξικά είναι διαδεδομένη η χρήση χαρακτηρισμών που αφορούν τη σύνταξη όχι μόνο για τα ρήματα αλλά και για τα ουσιαστικά και για τα επίθετα, όπως “mass” “count” “modifier”, “attributive”, “predicative” κτλ.

want	
1 If you want something, you feel a desire or a need for it. □	VB; no cont, no passive
<i>I want a drink... Ian knows exactly what he wants in life and is determined to get it... People wanted to know who this talented designer was... They began to want their father to be the same as other daddies...</i>	Vn Vto-inf Nn to-inf
<i>They didn't want people staring at them as they sat on the lawn, so they put up high walls...</i>	Vn -ing
<i>He wanted his power recognized...</i>	Vn -ed
<i>I want my car this colour...</i>	Vn n
<i>I want my boy alive. I don't want him to be just a painful memory.</i>	Vn adj/prep

Πραγματολογική πληροφορία

Η πραγματολογική πληροφορία εστιάζει στους τρόπους με τους οποίους οι χρήστες χρησιμοποιούν τη γλώσσα στην καθημερινή τους επικοινωνία. Περιγράφονται λειτουργίες:

ο παρατατικός με το *θα* αντί ενεστώτα σε εκφράσεις ευγένειας: *Θα ήθελα ένα δωμάτιο, παρακαλώ. Τι θα θέλατε;*

(*θα* + παρατ.) για την έκφραση βαθύτερης επιθυμίας ή για να ζητήσει κανείς (κάτι) ευγενικά: *θα ήθελα ένα ποτήρι νερό // θα ήθελα να πάω διακοπές, αλλά δεν γίνεται!*

αν θέλετε μετριαστική φράση χωρίς ιδιαίτερο σημασιολογικό περιεχόμενο (επαφικό στοιχείο), που χρησιμοποιείται παρενθετικά στον λόγο ως ευγενική παραχώρηση και συναίνεση τού ομιλητή σε σχέση προς τον συνομιλητή του: *θα μπορούσα, ~, να συμφωνήσω μαζί σας...*

Πραγματολογική πληροφορία

Περιγράφονται στάσεις και συμπεριφορές,

- εισάγει ερώτηση που εκφράζει ανησυχία, αμφιβολία: *Θες να ήρθε / έφυγε και να μην το πήραμε είδηση; Θες να μας πιάσουν και να μας κλείσουν μέσα; (Δε) θες να μας κουβαληθούν εδώ πέρα τόσα άτομα;*
- χρησιμοποιείται για τη διαζευκτική σύνδεση προτάσεων ή μελών μιας πρότασης και δηλώνει την αβεβαιότητα, την αμφιβολία ή την αδιαφορία του ομιλητή σε σχέση με το ποιο από τα μέλη της διάζευξης ισχύει ή... ή, είτε... είτε: *Πριν περάσει χρόνος από το θάνατο του άντρα της, πέθανε κι αυτή, θέλεις από καημό, θέλεις από μοναξιά.*

Ετυμολογία

η ετυμολογική (διαχρονική) πληροφορία δεν αποτελεί προαπαιτούμενο για τη συγχρονική χρήση, τα περισσότερα μονόγλωσσα λεξικά δεν την περιλαμβάνουν.

Εξαίρεση για την αγγλόφωνη λεξικογραφία συνιστά, για παράδειγμα, το American College Dictionary, ενώ στη γαλλόφωνη λεξικογραφία το Petit Robert και το Larousse περιέχουν αναλυτικές ή συνοπτικές ετυμολογικές πληροφορίες.

Στα ελληνικά λεξικά διαπιστώνεται διαφοροποίηση ως προς την έκταση της ετυμολογικής ιστορίας: μέχρι τα αρχαία ελληνικά, ετυμολόγηση των αρχαιοελληνικών λέξεων

Φρασεολογία

Οι πολυλεκτικοί σχηματισμοί (φράσεις) μπορεί να εντάσσονται στο εσωτερικό του λήμματος ή να αποτελούν αυτόνομα λήμματα.

Ιδιαίτερη περίπτωση συνιστούν οι συμφράσεις, δηλαδή η λέξη μαζί με το σύνηθες συνοδευτικό της στοιχείο, που θεωρούνται συστατικό της σημασίας και δηλώνονται με διάφορους τρόπους

Οι πολυλεκτικοί σχηματισμοί (ή πολυλεκτικά λεξήματα) περιλαμβάνουν τις φράσεις (ονοματικές ή ρηματικές) των οποίων η σημασία δεν προκύπτει από τη σημασία των λέξεων που τις αποτελούν.

Τα δίγλωσσα λεξικά

Περιεχόμενο των δίγλωσσων λεξικών

επιλογή των λημμάτων: ανάλογα με το προφίλ των χρηστών (τουρίστας ή σπουδαστής)

επιλογή των σημασιών: πάλι ανάλογα με το προφίλ

αποχρώσεις των σημασιών: λεπτές σημασιολογικές διαφορές πάλι ανάλογα με το προφίλ

χρηστικά σημάδια: λεπτομερή ή γενικά (π.χ. ανατομία-φυσιολογία ή ιατρική)

γραμματικές και συντακτικές πληροφορίες: ανάλογα με τον αν είναι παθητικό ή ενεργητικό

παραδείγματα: το πλήθος και το είδος των παραδειγμάτων (φυσικά ή παραθέματα) εξαρτάται από τις ανάγκες των χρηστών

Τα δίγλωσσα λεξικά

Περιεχόμενο των δίγλωσσων λεξικών

Συμβουλές χρήσης

- *The word ans (years) is never dropped:*
he is forty years old
or **he is forty**
or **he is forty years of age**
= il a quarante ans
[...]
- *Note the use of de after âgé and à l'âge:*

a woman aged thirty
= une femme âgée de trente ans
at the age of forty
= à l'âge de quarante ans

Mrs Smith, aged forty
or **Mrs Smith (40)**
= Mme Smith, âgée de quarante ans.

Διγλωσσο

Η Atkins (1996) περιγράφει αναλυτικά τα είδη της πληροφορίας που, κατά τη γνώμη της, πρέπει να περιλαμβάνει ένα καλό δίγλωσσο λεξικό:

- μορφή του λήμματος
- φωνητική μεταγραφή
- γραμματική κατηγορία
- σημασίες και υποσημασίες
 - ετικέτες χρήσης (labels), π.χ. ειδική ορολογία, ύφος, επίσημη ή προφορική χρήση κλπ.
 - συμπληρωματικές γραμματικές πληροφορίες σε σημασίες/υποσημασίες
 - γλωσσικό/μεταφραστικό ισοδύναμο
 - παραδείγματα (τυπικό – ιδιαίτερο – φράσεις και εκφράσεις) και τη μετάφρασή τους
 - συνώνυμα
 - συνάψεις
 - παραπομπές σε σημασιολογικά συγγενικές λέξεις ή σημασίες λέξεων.

Μονόγλωσσο ή δίγλωσσο;

Αρκετοί ερευνητές θεωρούν ότι το μόνο λεξικό που πρέπει να χρησιμοποιείται, όταν χρειάζεται, κατά την εκμάθηση μιας νέας γλώσσας είναι το μονόγλωσσο λεξικό. Την άποψη αυτή τη στηρίζουν με επιχειρήματα που αναφέρονται στα μειονεκτήματα του δίγλωσσου λεξικού, το οποίο,

- εμποδίζει το χρήστη να μάθει να σκέφτεται στη νέα γλώσσα και να αναπτύξει την ικανότητα να χρησιμοποιεί ορισμούς και περιφράσεις για να περιγράψει την άγνωστη λέξη (Baxter, 1980),
- ενισχύει τη λαθεμένη άποψη ότι υπάρχει αντιστοίχιση λέξεων και ακριβή ισοδύναμα ανάμεσα στη μητρική και τη νέα γλώσσα (Béjoint and Moulin, 1987),
- δίνει ελάχιστες γραμματικές και συντακτικές πληροφορίες και δεν παραθέτει συνώνυμα, αντώνυμα και υπερώνυμα (Thompson, 1987), αλλά ούτε και πληροφορίες για τις συνδηλώσεις των λέξεων ή το ύφος,
- δε μπορεί να αντιμετωπίσει τις περιπτώσεις που δεν υπάρχουν γλωσσικά ισοδύναμα ανάμεσα στις δύο γλώσσες (Tomaszczyk, 1983).

Μονόγλωσσο ή δίγλωσσο;

Από την άλλη, το δίγλωσσο λεξικό θεωρείται από πολλούς ερευνητές απαραίτητο βοήθημα σε όποιον μαθαίνει μια νέα γλώσσα. Αυτοί υποστηρίζουν ότι η άποψη ότι ένα μονόγλωσσο λεξικό ειδικά φτιαγμένο για αλλόγλωσσους μαθητές (learner's dictionary) αποτελεί το πιο κατάλληλο εργαλείο για την εκμάθηση δεύτερης/ξένης γλώσσας δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα για τους ακόλουθους λόγους:

- Οι ανάγκες του μαθητή δεν καλύπτονται από λεξικά της L2 ειδικά για αλλόγλωσσους, γιατί τα περισσότερα από αυτά καλύπτουν ανάγκες πρόσληψης της ξένης γλώσσας, δηλαδή την κατανόηση του προφορικού και γραπτού λόγου, και όχι την παραγωγή της (Tomaszczyk, 1983).
- Πολλές φορές παρατηρείται το φαινόμενο της ανακύκλισης (circularity) κατά την αναζήτηση της σημασίας, καθώς η αναζητούμενη λέξη ορίζεται με μία συνώνυμή της και η μία παραπέμπει στην άλλη, με αποτέλεσμα ο μαθητής να μην μπορεί καταλάβει καμία από τις δύο (Piotrowski, 1989).
- Όταν ο μαθητής αναζητεί την κατάλληλη λέξη για να εκφράσει αυτό που σκέφτεται είναι αδύνατο να βρει βοήθεια σε ένα μονόγλωσσο λεξικό, γιατί δε μπορεί να εντοπίσει την πληροφορία (Lew, 2004).

Το Λεξικό ως παιδαγωγικό αντικείμενο

- Τα λεξικά είναι επεξεργασμένα έργα των οποίων η παραγωγή, σημαντική στις αναπτυγμένες κοινωνίες, απαντά στις απαιτήσεις πληροφόρησης και επικοινωνίας.
- Το αντικείμενό τους είναι ουσιαστικά παιδαγωγικό αφού αποσκοπούν στο να καλύψουν το διάστημα που υπάρχει μεταξύ των γνώσεων των αναγνωστών τους και αυτό ολόκληρης της κοινότητας, αφού αυτή η γνώση αφορά στη γλώσσα ή στην επιστήμη.
- Είναι λοιπόν **εργαλεία της διαρκούς εκπαίδευσης**, γιατί είναι παράλληλα: το βιβλίο της σχολικής και της ώριμης ηλικίας. Είναι ο τόπος αναφοράς στη γλώσσα και στην επιστήμη.

Το Λεξικό ως παιδαγωγικό αντικείμενο

- Αν πρέπει να καθορίσουμε με πιο σαφή τρόπο το παιδαγωγικό αντικείμενο του λεξικού, θα μπορούσαμε να πούμε ότι «**διευκολύνει**» τη γλωσσολογική **επικοινωνία**, **συμπληρώνοντας** τα **κενά** της **πληροφορίας** των αναγνωστών. Αυτά παρουσιάζονται σε μια δεδομένη στιγμή μέσα από την ανάγκη:
- ή να μεταφράσουν, με ένα επαρκή τρόπο, τα μηνύματα των ξένων γλωσσολογικών κοινοτήτων με τις οποίες οι αναγνώστες έρχονται σε επαφή, πολιτιστική ή εμπορική: και αυτό είναι το αντικείμενο των δίγλωσσων ή πολύγλωσσων λεξικών

Το Λεξικό ως παιδαγωγικό αντικείμενο

- ή, στο εσωτερικό μιας ίδιας γλωσσικής κοινότητας, να κωδικοποιήσουν μέσα από ένα κοινό κώδικα τις **διαλέκτους**, και τις **τεχνικές**, των ομάδων που κοινωνικά ή πολιτιστικά διαφέρουν. Το λεξικό βοηθά να **καλυφθεί η απόσταση ανάμεσα σε δυο διαφορετικές πληροφορίες**, αυτή του αναγνώστη και αυτή των συγγραφέων των κειμένων που πρέπει να φωτίσει, παραπέμποντας σε μια κοινή **γλωσσολογική άμιλλα**: αυτό είναι το αντικείμενο των τεχνικών και επιστημονικών λεξικών, των λεξικών της αργκό, κ.λπ.

Το Λεξικό ως παιδαγωγικό αντικείμενο

- ή, να συγκρατήσουν τα μέσα έκφρασης με τη σημασιολογική ανάλυση, τη συντακτική, τη μορφολογική ή φωνητική της γλώσσας. Το λεξικό βοηθά να αξιοποιηθούν οι προφορικές συμπεριφορές σε μια κοινωνία στην οποία κατέχουν ξεχωριστή θέση: αυτό είναι το αντικείμενο των λεξικών της γλώσσας (ή λεξικά μονόγλωσσα)
- ή, να αυξήσει την ποσότητα γνώσης των αναγνωστών χάρη στις παρεχόμενες πληροφορίες με τη διαμεσολάβηση των «λέξεων»: αυτό είναι το αντικείμενο των εγκυκλοπαιδικών λεξικών.

- Τα λεξικά συνδέονται στενά με την ανάπτυξη της γραπτής επικοινωνίας.
- Καταγράφουν τους προφορικούς τύπους της γλώσσας.
- Υπονοούν μια «φιλολογία», που θεωρείται από τα μέλη της κοινότητας ως η έκφραση της δικής τους παιδείας. Ο ερχομός του λεξικού πιστοποιεί την ύπαρξη μιας εθνικής γλώσσας, η οποία χρησιμοποιείται σε όλες τις κοινωνικές μορφές επικοινωνίας.
- Είναι επίσης συνδεδεμένα με την ανάπτυξη μιας διδασκαλίας που απευθύνεται σε ολόκληρη την κοινότητα και δεν είναι προνόμιο των ολίγων

- Τα λεξικά, σημάδια μιας υψηλής παιδείας, είναι επίσης αντικείμενα παιδείας, ενσωματωμένα σε αυτήν : *καταξιώνουν και αποδεικνύουν έναν πολιτισμό.*
- Έτσι το μονόγλωσσο λεξικό (ή το λεξικό της γλώσσας) είναι το κατ' εξοχήν βιβλίο: θεματοφύλακας του κοινού «θησαυρού» δηλ. της γλώσσας, κατά κάποιο τρόπο διαφυλάσσει τα «αρχεία», είναι ο προνομιούχος τόπος της αναφοράς στη γνώση και στην γλωσσολογική και πολιτιστική πολυμάθεια.
- Η κατοχή ενός λεξικού αποδεικνύει ένα κοινωνικό επίπεδο. Είναι η συγκεκριμένη και η χειροπιαστή απόδειξη ότι ο κάτοχός του συμμετέχει στην πολιτιστική κληρονομιά της κοινότητας.

- Το λεξικό είναι **διδασκτικό** βιβλίο
- Καταρχάς είναι ένα εργαλείο που χρησιμοποιείται όταν κάποιος θέλει να πάρει μια πληροφορία για μια ιδιαίτερη λέξη, για τη γλώσσα γενικά, ή για τον κόσμο.
- Κατά τη λειτουργία της συμβουλευτικής, ο χρήστης μαθαίνει, ή επαληθεύει, κάτι που δεν ξέρει ή προς στιγμήν έχει ξεχάσει.
- Τα λεξικά είναι εργαλεία για **αυτοδιδασκαλία** και έχουν τα χαρακτηριστικά όλων των διδασκτικών βιβλίων.
- Τα λεξικά έχουν κατά καιρούς ιδιαίτερα χαρακτηριστικά:
 - Υποκειμενικά, κοινωνικά, ταξικά (ανάλογα με τον συγγραφέα).

Ερμηνευτικά μονόγλωσσα νέα ελληνικά

ΛΚΝ

◉ Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής, ΙΝΣ, Ίδρυμα Τριανταφυλλίδη

www.greek-language.gr

λκν
για την Ελληνική γλώσσα

Νέα Ελληνική Γλώσσα

Αρχική Νέα Ελληνική Νεοελλ. Λογοτεχνία Μεσαιωνική Ελληνική Αρχαία Ελληνική Θεωρία & Ιστορία Ενημέρωση

Λεξικό της κοινής νεοελληνικής

Πληροφορίες
Αναζήτηση
Σύνθετη Αναζήτηση

Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ Ι Κ Λ Μ Ν Ξ Ο Π Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ Ω

Επιλογές αναζήτησης

Αναζήτηση και στο σώμα των λημμάτων

Αναζήτηση για Παροιμίες

Το Λεξικό της κοινής νεοελληνικής είναι ένα σύγχρονο και πλήρες ερμηνευτικό, ορθογραφικό και ετυμολογικό λεξικό της νέας ελληνικής. Εκδόθηκε τον Δεκέμβριο του 1988 από το Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και αποτελεί αποτέλεσμα πολύχρονης και συστηματικής επεξεργασίας. Είναι το πρώτο λεξικό της νεοελληνικής που έθεσε επιστημονικές λεξικογραφικές αρχές και επηρέασε με τον τρόπο αυτό καθοριστικά τη σημερινή νεοελληνική λεξικογραφική πραγματικότητα. Από τις σημαντικές καινοτομίες του αξίζει να τανιστούν ιδιαίτερα η ύπαρξη φωνητικής μεταγραφής, η σύνδεση κάθε λήμματος με το κλιτικό του παράδειγμα και η προσπάθεια καταγραφής όσο το δυνατόν μεγαλύτερου αριθμού εκφράσεων και φράσεων της νέας ελληνικής. Η εγκυρότητα της ετυμολογικής προσέγγισης είναι επίσης από τα σημαντικότερα πλεονεκτήματά του.

- ◆ ΠΡΟΛΟΓΟΣ
 - Πρόλογος
- ◆ ΕΙΣΑΓΩΓΗ
 - ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ
 - Ληματολογία
 - Κατάταξη, υπαγωγή και διάσπαση των λημμάτων: υπολήμματα
 - Δεύτεροι τύποι λημμάτων
 - Πάραρτιμα
 - ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΟΜΗ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ
 - Λήμμα

Λεξικό ΠΕΜ

- Λεξικό της ελληνικής ως ξένης γλώσσας – Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Μουσουλμανοπαίδων

Υλικό

Σχολικό

Υποστηρικτικό

Για το δημοτικό

- :: Παράρτημα για την εκμάθηση της ελληνικής ορολογίας Μαθηματικών
- :: Ελληνοτουρκικό Λεξικό
- :: Ένας Ιππότης στο κάστρο των Γραμμάτων/Λέξεων
- :: Ο Σερβιάς του Σεντούκιού
- :: Ευρωπαϊκή Αγωγή Για το γυμνάσιο
- :: Τρίγωνο Ορολογικό Λεξικό
- :: Λεξικό Ελληνικής ως Ξένης
- :: Γραμματική της Ελληνικής
- :: Βιβλίο τουρκικής

Εμπροσφυτικό

 Ημερολόγιο

 Προσκλησεις

 Επικοινωνία

ΠΕΜ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
23-24 ΜΑΪΟΥ
2008

Λεξικό της ελληνικής ως ξένης γλώσσας

Γενικά
Συμπεράσματα

Το λεξικό συντάχθηκε βάσει των προδιαγραφών που εκπονήθηκαν στο πλαίσιο του υποέργου «Δημιουργία Λεξικού για εφήβους» του Προγράμματος «Εκπαίδευση Μουσουλμανοπαίδων» (2002-2004). Η εκπόνηση των προδιαγραφών συγγραφής του λεξικού (για έντυπη και για ηλεκτρονική μορφή) αναλήφθηκε από την Έλενα Μάντζαρη, σε συνεργασία με την υπεύθυνη του υποέργου Άννα Ιορδανίδου. Οι προδιαγραφές αυτές χρησιμοποιήθηκαν για την ανάπτυξη «Ηλεκτρονικής Λεξικογραφικής Βάσης Δεδομένων» από την εταιρεία πληροφορικής Neuosoft. Στη συγγραφή των λημμάτων και στην καταχώριση στη βάση δεδομένων συμμετείχαν γλωσσολόγοι και εκπαιδευτικοί με ειδίκευση στη λεξικογραφία.

Το λεξικό περιλαμβάνει 10.000 περίπου λήμματα. Το λημματόλογό προέκυψε από συνδυασμό επεξεργασίας α) του λημματολογίου υπαρχόντων λεξικών της νέας ελληνικής που απευθύνονται σε μαθητές του δημοτικού και του γυμνασίου (ως ενδεικτικό για τον ορισμό του «βασικού λεξιλογίου») και β) ηλεκτρονικού σώματος κειμένων, στο οποίο περιλαμβάνονται και τα σχολικά βιβλία. Η ανάπτυξη του μέσω λεξικογραφικής βάσης δεδομένων επέτρεψε την εκτέλεση ελέγχων για την ορθότητα του περιεχομένου των λημμάτων και τη συνέπεια των αναφορών από λήμμα σε λήμμα.

Ο σχεδιασμός ενός παιδαγωγικού ερμηνευτικού λεξικού της ελληνικής ως ξένης γλώσσας βασίζεται στη θεωρία και στις εφαρμογές της παιδαγωγικής λεξικογραφίας και καλείται να δώσει λύσεις λαμβάνοντας υπόψη τόσο τις ανάγκες των μαθητών χρηστών όσο και τις ιδιαίτερες της περιγραφόμενης γλώσσας. Οι λύσεις που δόθηκαν στο παρόν λεξικό είναι:

- Λειτουργική παρουσίαση του τίτλου του λήμματος, με ευκρινή δήλωση του άρθρου για τα ουσιαστικά και τα επίθετα και ευκρινή δήλωση του τύπου της παθητικής φωνής για τα ρήματα.
- Σύνταξη απλών και λειτουργικών ορισμών για καθεμία από τις σημασίες του λήμματος: χρήση απλού λεξιλογίου στον ορισμό, που βοηθάει τους αλλόγλωσσους στην κατανόηση της σημασίας και δεν εισάγει λέξεις δυσκολότερες από την οριζόμενη, υιοθέτηση στη διατύπωση του ορισμού ενός λειτουργικού σχήματος, που δίνει στον αλλόγλωσσο την περιγραφή της σημασίας όχι ως εννοιολογική αναπαράσταση αλλά στο συνηθισμένο περιβάλλον χρήσης της.
- Παρουσίαση επαρκούς αριθμού παράδειγματων που εξηγούν την κάθε σημασία προσφέροντας τα χαρακτηριστικά περιβάλλοντα χρήσης της, με λεξιλόγιο εύκολα κατανοητό από τους μαθητές.
- Δήλωση ακρίβων συνωνύμων και αντιωνύμων ανά σημασία, αλλά και ανά παράδειγμα, όταν υπάρχει διαφοροποίηση στη χρήση. Ο στόχος αυτής της επένδυσης είναι ο μαθητής να μπορεί αβίαστα και χωρίς δυσκολία να αντικαθιστά την οριζόμενη λέξη με άλλη στο ίδιο περιβάλλον χρήσης.
- Σαφής δήλωση στο λεξικό φράσεων και εκφράσεων της νέας ελληνικής, που ξεπερνούν τα όρια της λέξης και έχουν συγκεκριμένη σημασία και τρόπους διατύπωσης.

Συμπερίληψη σε κάθε λήμμα άλλων λέξεων, παρωνύμων ή συνβέτων, που ανήκουν στην ίδια οικογένεια με αυτό.

Εξώφυλλο
Λεξικό της ελληνικής ως ξένης γλώσσας

Εξειδικευμένα μονόγλωσσα νέα ελληνικά

Αντίστροφο

- Αντίστροφο Λεξικό Αναστασιάδη-Συμεωνίδη:
 - Καινούρια διεύθυνση

Λεξισκόπιο

- **Μορφολογικό λεξικό, Συλλαβιστής, Θησαυρός Συνωνύμων – Αντιθέτων Neurolingo**

Εργαλείο Αναζήτησης **Λεξισκόπιο**:

http://www.neurolingo.gr/online_tools/lexiscope.htm

ορθογράφος, συλλαβιστής

NEURO LINGO

Η Εταιρεία - Τεχνολογία - Προϊόντα - **Online Εργαλεία** - Καταβίβαση

Online Εργαλεία :: Λεξικό

Το Λεξικό είναι ένα σύνθετο γλωσσικό εργαλείο, το οποίο παρέχει πληροφορίες για μια νεοελληνική λέξη ή φράση, συνδυάζοντας τη λειτουργικότητα του Συλλαβιστή, του Ορθογράφου, του Λημματοποιητή, του Μορφολογικού Λεξικού και του Θησαυρού Συνωνύμων-Αντιθέτων της NeuroLingo.

Συλλαβισμός

κλω-σι-ά

Ορθογραφία

Η λέξη κλωσιά δε βρέθηκε. Πιθανές εναλλακτικές:

- κλωσιά
- κότεσια
- κλώσια
- κλωσά
- κλώσει
- κλώσειε
- κλώσιση
- κλώσιμα

Αρχική Σελίδα - Μέλη Ιστοτόπου - Χάρτης Ιστοτόπου - Επικοινωνία - ©2005-2007 NeuroLingo E.E. W3C HTML

NEURO LINGO

Η Εταιρεία - Τεχνολογία - Προϊόντα - **Online Εργαλεία** - Καταβίβαση

Μορφολογικού Λεξικού και του Θησαυρού Συνωνύμων-Αντιθέτων της NeuroLingo.

Συλλαβισμός

α-πο-φά-νο-μαι

Μορφολογία [-]

αποφαινομαι ρήμ. μόνο παθητική

ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ	
Ενεστώτας-Οριστική	Ενικός Πληθυντικός Α αποφαινομαι αποφαινόμαστε Β αποφαινεσαι αποφαινεστε & αποφαινόσαστε προφ. Γ αποφαινεται αποφαινονται
	Ενεστώτας-Προστακτική Β αποφαινεστε
	Ενεστώτας-Μετοχή αποφαινόμενος
Αόριστος-Οριστική	Ενικός Πληθυντικός Α αποφάθηκα αποφάθηκαμε Β αποφάθηκας αποφάθηκατε Γ αποφάθηκα αποφάθηκατε & αποφάθηκατε προφ.
	Ενεστώτας-Προστακτική Α αποφάθησε αποφάθησε Β αποφάθησε αποφάθησε
	Αόριστος-Υποτακτική Α αποφάθησε αποφάθησε Β αποφάθησε αποφάθησε

Αρχική Σελίδα - Μέλη Ιστοτόπου - Χάρτης Ιστοτόπου - Επικοινωνία - ©2005-2007 NeuroLingo E.E. W3C HTML

θησαυρός συνωνύμων – αντιθέτων

[Η Εταιρεία](#) - [Τεχνολογία](#) - [Προϊόντα](#) - [Online Εργαλεία](#) - [Καταβίβαση](#)

Αόριστος-Οριστική	<p>Ενικός Πληθυντικός</p> <p>A αποφάνθηκα αποφάνθηκαμε</p> <p>B αποφάνθηκας αποφάνθηκατε</p> <p>Γ αποφάνθηκα αποφάνθηκατε & αποφάνθηκατε προφ.</p>
Αόριστος-Προτακτική	<p>Ενικός Πληθυντικός</p> <p>A αποφανθώ αποφανθούμε</p> <p>B αποφανθείς αποφανθείτε</p> <p>Γ αποφανθεί αποφανθούν & αποφανθούνε προφ.</p>
Αόριστος-Προστακτική	<p>Ενικός Πληθυντικός</p> <p>B αποφάνσου αποφανθείτε</p>
Αόριστος-Απαρέμφατο	αποφανθεί
Παρατακτικός-Οριστική	<p>Ενικός Πληθυντικός</p> <p>A αποφαννόμεν & αποφαννόμενα προφ. αποφαννόμεσταν & αποφαννόμεσθε</p> <p>B αποφαννόντων & αποφαννόντων προφ. αποφαννόντασταν & αποφαννόντασθε προφ.</p> <p>Γ αποφαννόντων & αποφαννόντων προφ. αποφάνονταν & αποφάνονταν προφ. & αποφάνοντωνσταν προφ.</p>

Συνώνυμα - Αντίθετα [-]

αποφάνομαι ρήμ. λόγ.

Σ: εκφέρω γνώμη, γνωμοδοτώ, γνωματεύω: *Τι αποφάνονται οι ειδικοί; / Η αστρονμία αποφάνθηκε ότι πρόκειται για έγκλημα.*

[Αρχική Σελίδα](#) - [Μέλη Ιστοτόπου](#) - [Χώρες Ιστοτόπου](#) - [Επικοινωνία](#) - ©2005-2007 Neugolingo S.E. [W3C HTML](#)

Λεξικό τοπωνυμίων

Λεξικό τοπωνυμίων – Neurolingo

neurolingo.gr/online_tools/toponyms.htm?field=3&query=%CE%9A%CE%B5%CF%86%CE%B1%CE%BB%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CE%AC

NEURO LINGO

Η Εταιρεία - Τεχνολογία - Προϊόντα - Online Εργαλεία - Υπηρεσίες Ιστού - Καταβίβαση

Online Εργαλεία :: Λεξικό Τοπωνυμίων

Το *Λεξικό Τοπωνυμίων* σας επιτρέπει να εντοπίσετε ένα ελληνικό τοπωνύμιο μέσα στη λίστα των κατοπιστριακών δήμων και κοινοτήτων, με τη βοήθεια του Λημματοποιητή και του Ορθογράφου.

Νομός: Αναζήτηση

Βρέθηκαν 171 εγγραφές:

- [280101] ΝΟΜΟΣ Κεφαλληνίας, ΔΗΜΟΣ Αργαστολίου, Αργαστόλι (τα)
- [280102] ΝΟΜΟΣ Κεφαλληνίας, ΔΗΜΟΣ Αργαστολίου, Αγκώνας (ο)
- [280103] ΝΟΜΟΣ Κεφαλληνίας, ΔΗΜΟΣ Αργαστολίου, Δαυγάτα (τα)
- [280104] ΝΟΜΟΣ Κεφαλληνίας, ΔΗΜΟΣ Αργαστολίου, Δεμουτσανιάτα (τα)
- [280105] ΝΟΜΟΣ Κεφαλληνίας, ΔΗΜΟΣ Αργαστολίου, Διλινάτα (τα)
- [280106] ΝΟΜΟΣ Κεφαλληνίας, ΔΗΜΟΣ Αργαστολίου, Δράπανο (τα)
- [280107] ΝΟΜΟΣ Κεφαλληνίας, ΔΗΜΟΣ Αργαστολίου, Ζόλα (τα)
- [280108] ΝΟΜΟΣ Κεφαλληνίας, ΔΗΜΟΣ Αργαστολίου, Καρθακάτα (τα)
- [280109] ΝΟΜΟΣ Κεφαλληνίας, ΔΗΜΟΣ Αργαστολίου, Κακολάτα (τα)
- [280110] ΝΟΜΟΣ Κεφαλληνίας, ΔΗΜΟΣ Αργαστολίου, Κομποθεκράτα (τα)
- [280111] ΝΟΜΟΣ Κεφαλληνίας, ΔΗΜΟΣ Αργαστολίου, Κουρουκλάτα (τα)
- [280112] ΝΟΜΟΣ Κεφαλληνίας, ΔΗΜΟΣ Αργαστολίου, Μηνιά (η)
- [280113] ΝΟΜΟΣ Κεφαλληνίας, ΔΗΜΟΣ Αργαστολίου, Μπακάτα (τα)
- [280114] ΝΟΜΟΣ Κεφαλληνίας, ΔΗΜΟΣ Αργαστολίου, Νύφιο (τα)
- [280115] ΝΟΜΟΣ Κεφαλληνίας, ΔΗΜΟΣ Αργαστολίου, Προκοπιάτα (τα)
- [280116] ΝΟΜΟΣ Κεφαλληνίας, ΔΗΜΟΣ Αργαστολίου, Ραζιάτα (τα)
- [280117] ΝΟΜΟΣ Κεφαλληνίας, ΔΗΜΟΣ Αργαστολίου, Τρωσιανάτα (τα)
- [280118] ΝΟΜΟΣ Κεφαλληνίας, ΔΗΜΟΣ Αργαστολίου, Φαρακλάτα (τα)
- [280119] ΝΟΜΟΣ Κεφαλληνίας, ΔΗΜΟΣ Αργαστολίου, Φάρσα (τα)
- [280201] ΝΟΜΟΣ Κεφαλληνίας, ΔΗΜΟΣ Ελειού-Πρόνων, Πάστρα (η)
- [280202] ΝΟΜΟΣ Κεφαλληνίας, ΔΗΜΟΣ Ελειού-Πρόνων, Άγιος Νικόλαος (ο)
- [280203] ΝΟΜΟΣ Κεφαλληνίας, ΔΗΜΟΣ Ελειού-Πρόνων, Αγία Ειρήνη (η)
- [280204] ΝΟΜΟΣ Κεφαλληνίας, ΔΗΜΟΣ Ελειού-Πρόνων, Αλειμματάς (ο)
- [280205] ΝΟΜΟΣ Κεφαλληνίας, ΔΗΜΟΣ Ελειού-Πρόνων, Ανδριολάτα (τα)
- [280206] ΝΟΜΟΣ Κεφαλληνίας, ΔΗΜΟΣ Ελειού-Πρόνων, Αργίνια (τα)
- [280207] ΝΟΜΟΣ Κεφαλληνίας, ΔΗΜΟΣ Ελειού-Πρόνων, Ασπραγέρακας (ο)
- [280208] ΝΟΜΟΣ Κεφαλληνίας, ΔΗΜΟΣ Ελειού-Πρόνων, Ατσιουτάδες (ο)

Οδολόγιο

Οδολόγιο Αττικής

http://www.neurolingo.gr/online_tools/streets.htm?query=%CE%BA%CE%B7%CF%86%CE%B9%CF%83%CE%AF%CE%B1%CF%82

atest Headlines

Ηλεκτρονικά Λεξικά

Οδολόγιο Αττικής < Online Εργα...

NEURO LINGO

Η Εταιρεία - Τεχνολογία - Προϊόντα - Online Εργαλεία - Υπηρεσίες Ιστού - Καταβίβαση

Online Εργαλεία :: Οδολόγιο Αττικής

κηφισίας

Cnt	Score	Id	Street, Number, City
1)	100%	13606	Κηφισιάς, ?, Νέο Ψυχικό
2)	100%	30912	Κηφισιάς, ?, Μαρούσι
3)	100%	23524	Κηφισιάς, ?, Άρτεμη
4)	100%	27925	Κηφισιάς, ?, Νέα Πεντέλη
5)	100%	22175	Κηφισιάς, ?, Νέο Ηράκλειο
6)	63%	19256	Λεωφόρος Κηφισιάς, ?, Κηφισιά
7)	63%	9238	Λεωφόρος Κηφισιάς, ?, Αθήνα
8)	63%	6376	Λεωφόρος Κηφισιάς, ?, Ψυχικό
9)	63%	2738	Λεωφόρος Κηφισιάς, ?, Νέο Ψυχικό
10)	63%	15556	Λεωφόρος Κηφισιάς, ?, Φιλοθέη
11)	63%	13344	Λεωφόρος Κηφισιάς, ?, Χαλάνδρι
12)	63%	13845	Λεωφόρος Κηφισιάς, ?, Μαρούσι
13)	63%	28020	Λεωφόρος Κηφισιάς, ?, Νέα Ερυθραία
14)	50%	10366	Προς Λεωφόρο Κηφισιάς, ?, Αθήνα
15)	50%	15700	Προς Λεωφόρο Κηφισιάς, ?, Νέο Ψυχικό
16)	50%	29419	Κυκλικός Κόμβος Λεωφόρου Κηφισιάς, ?, Μαρούσι
17)	38%	31786	Αττική Οδός - Είσοδος 11 - Λεωφόρος Κηφισιάς, ?, Μαρούσι
18)	38%	29462	Αττική Οδός - Είσοδος 11 - Λεωφόρος Κηφισιάς, ?, Μαρούσι

Ακρωνύμια κ.ά.

Η ελληνική βάση δεδομένων, ακρωνυμίων, συντομογραφιών, αρκτικόλεξων και συμβόλων

The screenshot shows the website **asas.gr** with a search interface. The search results are for the Greek letter **α**.

Εμφάνιση λημμάτων

που αρχίζουν από ΤΣΑ ή ή
 και η περιγραφή τους αρχίζει από ταμείο ή ή

α

Γράμματα { 0-9 Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ Ι Κ Λ Μ Ν Ξ Ο Π Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ Ω
 0-9 Α Β C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

Αποτελέσματα { Λήμματα 1 έως 3 από 3
 Σελίδα « 1 »

ΤΣΑ	ΤΣΑΟΑ	ΤΣΑΥ
1 Επιλέξτε ένα από τα λήμματα για να δείτε τις λεπτομέρειες.		

Copyright © 2008 e-scriptorum, powered by theows design & development.

The website also features a navigation menu on the left with categories such as: Βιβλιοθηκονομία - Αρχαιονομία, Γενικές Έννοιες, Γεωγραφία, Γλώσσα, Διοίκηση και Οργάνωση, Επιχειρήσεων, Εκδόσεις, Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές - Πληροφορική, Θρησκεία, Ιστορία - Αρχαιολογία, Κοινωνικές Επιστήμες, Λογοτεχνία - Ρητορική, Μουσεία, Τέχνες, Τεχνολογία, Φιλοσοφία, Φυσικές Επιστήμες, Χωροταξία - Πολεοδομία - Οικοδομική, Ψυχολογία.

Ερμηνευτικά μονόγλωσσα νέα ελληνικά

Λεξικό Κριαρά

- **Επίτομο λεξικό** της μεσαιωνικής ελληνικής δημώδους γραμματείας, Εμμ. Κριαρά
- Καινούρια έκδοση

Λεξικό της αρχαίας

- Βασικό λεξικό της αρχαίας ελληνικής – Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας

The screenshot shows the website 'www.greek-language.gr' with the title 'Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία'. The main content is the 'Βασικό Λεξικό της Αρχαίας Ελληνικής' search results for the letter 'Β'. The search bar contains 'Β*' and the results show 5 entries. The first entry is 'Βαρύς' with a detailed definition: 'ΕΠΙΘΕΤΟ Α. αυτός που έχει βάρος, ασήκωτος, δυσβάσταχτος |για πράγματα |βαριά οπλισμένος |για στρατό Β. 1. ενοχλητικός, φορτικός, δυσάρεστος, δυσβάσταχτος, καταθλιπτικός, βλαβερός |για πρόσωπα και καταστάσεις |αυστηρός, άγριος, εχθρικός |ισοβαρός, σημαντικός, ισχυρός 2. αργός, δυσκίνητος |για σωματική κατάσταση Γ. δυνατός, οξύς, βαθύς, βαρύς |για ήχους φυσικούς, μουσικών οργάνων, και για την προσωπεία |έντονος, βαρύς, δυσάρεστος |για οσμές |ΕΠΙΡΡΗΜΑ ενοχλητικά, πειστικά, φορτικά, βαριά |με τα ρ. φέρω και έχω'. The second entry is 'βία' with the definition: 'Α. σωματική δύναμη, ισχύς, σθένος, αλκή |με κύρ.όν. ή επίθ. σε γεν. =ο γενναίος..., ο ανδρείος... |πνευματική ικανότητα Β. κατάχρηση δύναμης, άσκηση βίας, εξαναγκασμός, βαρβαρότητα |ανάγκη, ώθηση, πίεση |εξωτερική δύναμη, όχι φυσική (αντ. φύσις) |επιστημ. |οργή |προσωποποίηση |ως επίρρημα βίαι, πρὸς βίαν, μετὰ βίας, ὑπὸ βίας, ἐκ βίας=δια της βίας, χωρίς τη θέληση κτ. |βίαι με γεν. |φρ. βίαι (αντ. ἐκόν)

The browser's taskbar at the bottom shows several open applications: 'Polylexicon', 'Health Informatics Jo...', '1st lesson', 'Λεξικά στο Διαδίκτυο...', and 'PowerPoint Slide Sho...'.

Ερμηνευτικά δίγλωσσα αρχαία ελληνικά

Perseus

Perseus (ψηφιακή βιβλιοθήκη για αρχαία ελληνικά)

Home Collections Research Grants Open Source About Help

Your search returned no results. Please try again.

General Search Tools

Search the collections [hide](#)

Search all text in the Perseus Digital Library using a specific language. This search will also return links to entries in language dictionaries (Lewis & Short, LSJ, Buckwalter, etc.)

Search in: English

containing all of the words

search for all possible forms

containing the exact phrase

containing at least one of the words

search for all possible forms

without the words

search for all possible forms

Limit Search to:

- Greek and Roman Materials
- Arabic Materials
- Germanic Materials
- 19th-Century American
- Renaissance Materials
- Richmond Times Dispatch
- Duke Databank of Documentary Papyri

Word Study Tool

Get info for in Greek

English-to-[Language] lookup [show](#)

Dictionary Entry Lookup [show](#)

Named Entity Search Tools

Search places [show](#)

Search people [show](#)

Search dates [show](#)

Done

Liddell-Scott-Jones Lexicon of Classical Greek - Microsoft Internet Explorer

Address: <http://www.perseus.tufts.edu/cgi-bin/lexindex?lookup=pe/mow>

Words That Regularly Appear With **pempô**

In Perseus Texts :	presbus	keleuô	presbus	angelos	kêrus
------------------------------------	-------------------------	------------------------	-------------------------	-------------------------	-----------------------

Click on corpus name for more co-occurring words and search links.

Click on a word to see its definition.

Click [here](#) for help with this tool.

pempô, Ep. inf. -emenai, -emen, [Hom. Od. 13.48](#), au=[Hom. Od. 10.18](#) : Ion. impf. pempeske [Hdt. 7.106](#) : fut. pempô [Hom. Od. 5.167](#), etc. : Dor. pempô [Theoc. 5.141](#) : Ep. inf. pempsemenai [Hom. Od. 10.484](#) : aor. epempsa, Ep. pempsa [Hom. Il. 1.442](#), au=[Hom. Il. 21.43](#), etc. : pf. pepompha [Thuc. 7.12](#), [Xen. Cyrop. 6.2.10](#), [Dem. 4.48](#) : plpf. epemptomphai, Ion. -ee, [Xen. Cyrop. 6.2.9](#), [Hdt. 1.85](#) :--

- Med. (not in early Prose, exc. in compds. apo-, meta-, pro-pempomai), fut. pempsomai only fl. in [Eur. Orest. 111](#) : aor. epempsamên IDEM=[Eur. Hec. 977](#) :--
- Pass., fut. pempthêsomai Str. 1.1.4, [Pha. Demetr. 27](#) : aor. epemphthên [Pind. N. 3.59](#), [Soph. El. 1163](#), etc. : 3sg. pf. pepemptai [Aesch. Seven 473](#), (pro-) [Thuc. 7.77](#), part. pepemmenos [Dem. 23.159](#), [Luc. Alex. 32](#), D. C. 50.13 : plpf. epemempto IDEM=D. C. 36.18, (group-) [Thuc. 8.79](#) (c) :--
- send*, freq. of persons, as messengers, spies, etc., [Hom. Il. 3.116](#), [Aesch. Seven 37](#), [Hdt. 7.15](#), etc. : of troops, [Aesch. Pers. 34](#) (anap.), u=[Aesch. Seven 470](#) : c. dupl. acc., hodon p. tina *send* one on a journey, [Soph. Ai. 739](#), cf. u=[Soph. El. 1163](#) (Pass.); also of things, pempô de toi ouron opisthen [Hom. Od. 5.167](#), etc. : p. grammata, epistolên, [Plat. L. 310d](#), au=[Plat. L. 323b](#); in letters, in the epistolary aorist, [Thuc. 1.129](#), [Xen. Anab. 1.9.25](#), [LXX2 Es. 4.14](#); p. kakon tini *send* one evil, [Hom. Il. 15.109](#); p. parabasin Erinan [Aesch. Ag. 59](#) (anap.); poiias, zêmian, IDEM=[Aesch. Eum. 203](#) (dub.), [E. Fr. 506](#); psophon p. esô IDEM=[Eur. IT 1308](#); hupnon, oneirata, [Soph. Phil. 19](#), u=[Soph. El. 460](#); freq. of omens, p. oiônon, terata, [Hom. Il. 24.310](#), [Xen. Mem. 1.4.15](#), cf. u=[Xen. Sym. 4.48](#); manteias [Soph. OT 149](#); also lukesious p. litas IDEM=[Soph. Phil. 495](#) ; p. arôgas, alkan, [Aesch. Eum. 598](#), [Soph. OT 189](#)(lyr.) :--
- Constr.:

***Ευχαριστώ πολύ
για την προσοχή σας!!!***

